Η ΔΟΞΑ ΤΩΝ ΓΕΝΕΘΛΙΩΝ ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ

Χίλια διακόσια ὀγδοήκοντα ἑπτὰ ἔτη παρῆλθον μέχρι σήμερον ἀφ' ὅτου ἐγεννήθης, ὦ Ἰησοῦ!

Μία ἑβραΐς κόρη προστατευομένη ἀπὸ ἕνα δίκαιον ἄνδρα ἐντὸς ἑνὸς σπηλαίου μιᾶς Ἰουδαϊκῆς κωμοπόλεως γεννᾷ ἐν παιδίον καὶ τὸ κατακλίνει ἐντὸς μιᾶς φάτνης. Ἰδοὺ ἓν γεγονός, τὸ ὁποῖον ἐγίνωσκον τότε δύο μόνον ἄνθρωποι, ἀλλὰ τὸ ὁποῖον πανηγυρίζουσι σήμερον δύο κόσμοι ἀνθρώπων, ὁ νέος καὶ ὁ παλαιός!

Τί εἶναι γέννησις ἑνὸς παιδίου; Πόσα παιδία ἐγεννήθησαν ἀπὸ τοῦ χρόνου καθ' ὃν εἶδε τὸ πρῶτον ὁ ἄνθρωπος τὸ φῶς τῆς ἡμέρας ἕως τῆς σήμερον! Μυρία ἐπὶ μυρίοις, ἐν οἷς καὶ ἐκεῖνα, περὶ ὧν ἡ ἱστορία διηγεῖται ὅτι ἐμεγαλούργησαν ἐπὶ τῆς γῆς. Ἀλλὰ τίς ἐνδιαφέρεται περὶ τῆς γεννήσεώς τινος ἐξ αὐτῶν, ἔστω οὗτος Κῦρος, ἢ Ἀλέξανδρος, Καῖσαρ, ἢ Ναπολέων; Σημειοῦται που ἐν τῷ ψυχρῷ χάρτῃ ἡ ἡμέρα τῆς ἐμφανίσεως αὐτῶν ἐπὶ τῆς γῆς, ἧς πολλάκις ἐπιλανθάνονται καὶ αὐτοὶ οἱ πολυϊστορες, οἱ ἰδίᾳ χειρὶ τὴν χρονολογίαν χαράξαντες. Ἀλλὰ ἡ γέννησις τοῦ παιδίου τῆς Ραμὰ ἐνδιαφέρει καὶ αὐτὰ τὰ ψελλίζοντα νήπια καὶ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Σκυθῶν, καὶ τῶν Γάλλων καὶ τῶν Ἀβυσσινῶν καὶ πλήθη λαῶν καὶ ἐθνῶν, ἀπὸ περάτων ἕως περάτων τῆς γῆς. Σήμερον μυριάδες χειρῶν εἰς πᾶσαν ἀνθρώπων γλῶσσαν γράφουσι τὸν ἀριθμὸν 1887 καὶ τὸν ἀριθμὸν 1888 καὶ οἱ ἀριθμοὶ οὗτοι δὲν δηλοῦσιν εἰμὴ τὸν χρόνον ἀπὸ τῆς γεννήσεως τοῦ παιδίου τῆς Βηθλεέμ. Ὁ ἦχος τῆς βροντῆς καταπλήττει ἐπὶ μικρὸν παταγῶν καὶ ἡ ἀστραπὴ ἐκθαμβοῖ ἐπὶ στιγμὴν λαμπυρίζουσα· ὅμοιόν τι συμβαίνει καὶ ἐπὶ τῆς διελεύσεως τῶν υἱῶν τῶν ἀνθρώπων ἐπὶ τῆς γῆς καὶ δι' ἐκείνους ἔτι ἐξ αὐτῶν, οὓς καλοῦσι μεγάλους καὶ ἐπιφανεῖς, καὶ οἵτινες μάτην ἐμόχθησαν νὰ ἀπαθανατίσωσι τὸ ὄνομα αὐτῶν ἐπὶ τῆς γῆς. Ποῦ εἶναι ἡ ἐπηρμένη κουφότης τοῦ βασιλέως ἐκείνου τῆς Αἰγύπτου, ὅστις, θριαμβευτικῶς διελαύνων διὰ τῆς Ἀσίας καὶ εἰς πᾶν βῆμα αὐτοῦ καὶ ἓν ἔθνος καταπατῶν, ἔδρυε πανταχοῦ στήλας καὶ ἐπέγραφεν ἐπ' αὐτῶν τάδε: *Σέσωστρις βασιλεὺς βασιλέων*; Ποῦ εἶναι οἱ ὅμοιοι πρὸς αὐτόν; Ἀλλὰ τὸ ὄνομα τοῦ παιδίου, οὗτινος ὡς λίκνον ἐχρημάτισε μία φάτνη τῶν ἀλόγων κτηνῶν, τοῦτο καὶ μόνον πληροῖ τοὺς αἰῶνας. Γενεαὶ ἔρχονται καὶ γενεαὶ παρέρχονται φέρουσαι καὶ ἀναγινώσκουσαι ἀνεξάλειπτον οὐχὶ ἐπὶ λίθων, ἀλλ' ἐπὶ τῶν καρδιῶν αὐτῶν: *Ἰησοῦς βασιλεὺς βασιλέων*. Ὦ Αὔγουστε Καῖσαρ, οὐδέποτε ἠδύνασο νὰ φαντασθῆς, καθ' ὃν χρόνον ἐσκέπτεσο νὰ διατάξῃς καταγραφὴν εἰς τὸ εὐρὺ κράτος σου, ὅτι εἰς τὰ μητρῷα τῶν ὑπηκόων σου ἤθελε καταγραφῇ εἷς ἀρτιγέννητος ἐν Βηθλεὲμ ὑπήκοός σου, ὅστις ἤθελεν ἀποδείξει κενὴν καὶ γελοίαν τὴν δόξαν σοῦ τε καὶ τῶν ὁμοίων σου!

Κ. ΔΙΑΛΕΙΣΜΑΣ.

ΣΥΛΛΟΓΙΚΑΙ ΕΙΔΗΣΕΙΣ

— Τὸ συμβούλιον τῆς «Ἀναπλάσεως» συνελθὸν τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ 20ῇ Δεκεμβρίου εἰς τακτικὴν συνεδρίαν προέβη κατὰ τὸ 5 ἄρθρον τοῦ καταστατικοῦ τοῦ Συλλόγου εἰς ἐκλογὴν τοῦ προεδρείου διὰ τὸ νέον ἔτος 1888. Ἐξελέγησαν δὲ οἱ κ. κ. Ἀ. Ρ. Ραγκαβῆς πρόεδρος, Π. Λένας ἀντιπρόεδρος, Κ. Α. Διαλεισμᾶς ἀ. γραμματεύς, Θ. Κόντης β'. γραμματεύς, Κ. Α. Κοσμᾶς ταμίας, Κ. Ν. Μαλικόπουλος ὑποταμίας καὶ Ν. Γαλανὸς ἔφορος τῆς βιβλιοθήκης.

— Ἡ πρώτη γενικὴ τῶν ἐν Ἀθήναις τακτικῶν μελῶν συνέλευσις γενήσεται ἐντὸς τοῦ προσεχοῦς Ἰανουαρίου ἐν τῇ παρασκευαζομένῃ ἰδίᾳ τοῦ Συλλόγου αἰθούσῃ. Τὰ παρόντα ἐν Ἀθήναις μέλη προσκληθήσονται ἐν καιρῷ.

— Οἱ πέμποντες τὰς συνδρομὰς αὐτῶν δι' ἐπιστολῶν ἐπὶ συστάσει ἂς ἐπιγράφωσιν αὐτὰς οὕτω: κ. Κ. Κοσμᾶν, ταμίαν «Ἀναπλάσεως».

Παρὰ τὴν πλατεῖαν τῆς Ὁμονοίας. Εἰς Ἀθήνας.

— Οἱ ἀποτείνοντες τὰς συνδρομὰς αὐτῶν λαμβάνουσιν ἀπόδειξιν διπλοτύπου ἐντὸς τοῦ εὐθὺς μετὰ τὴν λῆψιν τῆς συνδρομῆς ἀποστελλομένου φυλλαδίου τοῦ περιοδικοῦ.

— Κατὰ τὴν ἐν τῷ προηγουμένῳ φύλλῳ γνωστοποίησιν οἱ μὴ ἐπιστρέψαντες καὶ τὸν 3ον ἀριθμὸν θεωροῦνται ἤδη συνδρομηταί, παρακαλοῦνται δὲ νὰ σπεύσωσιν εἰς ἀπότισιν τῶν συνδρομῶν αὐτῶν.

— Οἱ δι' ἐπιστολῶν αἰτούμενοι ὅπως γένωνται μέλη τοῦ Συλλόγου, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ πληροφορῶνται ἀμέσως περὶ τοῦ παραδεκτοῦ ἢ ἀπαραδέκτου τῆς αἰτήσεως αὐτῶν· διότι κατὰ τὸν κανονισμὸν πρῶτον ἀναγινώσκεται ἡ ἐπιστολὴ αὐτῶν ἐν τῇ εὐθὺς μετὰ τὴν λῆψιν συνερχομένῃ τακτικῇ συνεδρίᾳ τοῦ Συμβουλίου, ἐν δὲ τῇ ἀμέσως ἑπομένῃ γίνεται ἡ ἐκλογή.

ΔΩΡΕΑΙ ΥΠΕΡ ΤΗΣ «ΑΝΑΠΛΑΣΕΩΣ»

Ὁ ἐν Πάτραις ἔμπορος κ. Χρ. Ἀν Ρηγόπουλος ἐχορήγησε τὴν πρώτην ἐτήσιον αὐτοῦ δωρεάν, κατὰ τὴν ἐν τῷ προηγουμένῳ φύλλῳ δημοσιευθεῖσαν ἐπιστολήν του, ἐκ δραχμῶν 50.

Ὁ ἐν Κυλλήνῃ ὑποτελώνης κ. Σ. Μακρῆς ἐδωρήσατο δραχμὰς 5.

Ὁ ἐνταῦθα ἔμπορος κ. Ἀκριβὸς Ἀκριβοῦ ἐδωρήσατο πρὸς κατασκευὴν ἕδρας καὶ βήματος διὰ τὴν αἴθουσαν τοῦ Συλλόγου δραχμὰς 300.

Μέλη τινὰ ἀνέλαβον τὴν πληρωμὴν τοῦ ἡμίσεως ἐνοικίου τῆς αἰθούσης τοῦ Συλλόγου.

Ἔτος Α'. Ἀριθμὸς 5.

ΑΝΑΠΛΑΣΙΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΤΟΥ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ διὰ τὸ ἐξωτερικὸν φρ. χρυσᾶ 10· διὰ τὸ ἐσωτερικὸν δραχμαὶ 10.
Πᾶς συνδρομητὴς θεωρεῖται καὶ μέλος τοῦ Συλλόγου ἀρωγὸν ἄνευ ἑτέρας ὑποχρεώσεως.

ΤΟ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ τοῦ Συλλόγου εἶνε ἐν τῇ συνοικίᾳ Πλάκας παραπλεύρως τῇ Δημοτικῇ Σχολῇ ἀρ. 5 τῇ ἐν τῇ ὁδῷ Ἀδριανοῦ.
Τὰ χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται.

ΦΥΛΛΟΝ ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1888.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Α'. Γενικὴ συνέλευσις τῶν μελῶν τοῦ Συλλόγου τῆς «Ἀναπλάσεως». — *«Εὐχαριστία», ποίημα Ἀ. Ρ. Ραγκαβῆ.* — *«Φωναὶ ἀπὸ τῶν τάφων καὶ τῶν νεκρῶν», Μ. Γαλανοῦ.* — *«Εὐεργετεῖτε», ποίημα Κ. Διαλεισμᾶ.* — *Περὶ ἀδοκίμων θρησκευτικῶν βιβλίων.* — *«Θρησκεία καὶ κλῆρος», Ν. Δημητρακοπούλου.* — *Οἱ ἐν Βαδέσῃ τῆς Ἰταλίας ὀρθόδοξοι.* — *1888.* — *Κανονισμὸς ἀνταποκριτῶν «Ἀναπλάσεως».* — *Δωρεαὶ ὑπὲρ τῆς «Ἀναπλάσεως».* — *Βιβλιοθήκη «Ἀναπλάσεως».*

Α'. ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΙΣ
ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ
ΤΗΣ ΑΝΑΠΛΑΣΕΩΣ.

Τῇ Κυριακῇ, 31 Ἰανουαρίου, ἐγένετο ἡ πρώτη γενικὴ συνέλευσις τῶν ἐν Ἀθήναις τακτικῶν τῆς «Ἀναπλάσεως» μελῶν. Εἰς αὐτὴν ἐκλήθησαν καὶ τὰ ἀρωγὰ μέλη, ἀφέθη δὲ ἐλευθέρα ἡ εἴσοδος εἰς τοὺς προσελθόντας. Οὕτως ἐνώπιον πυκνοῦ ἀκροατηρίου ὁ μὲν πρόεδρος τοῦ Συλλόγου κ. Α. Ρ. Ῥαγκαβῆς ἐπροοιμιάσκετο ὡς ἑξῆς:

Κύριοι,

Κατὰ πρῶτον ἐκ τῆς προεδρικῆς ταύτης ἕδρας ὑμᾶς ἀσπαζόμενος, καθῆκον νομίζω νὰ ὁμολογήσω ὅτι ἐδίστασα κατ' ἀρχὰς ν' ἀποδεχθῶ τὴν προσγενομένην μοι τιμήν, ὅτε εἰς αὐτὴν ἐκλήθην, διὰ δύο κυρίως λόγους· τὸν μέν, ὅτι ἐπὶ δεκαετίαν διαμείνας μακρὰν τῆς πατρίδος, τῶν ἐνταῦθα πραγμάτων ὀλίγον ἐνήμερος, καὶ οὐδ' ἐν γνώσει κἂν ὢν πάντων τῶν σήμερον διακρινομένων προσώπων, ἐφοβούμην, ὅτι δὲν θὰ ἤμην εἰς θέσιν νὰ ὑπηρετήσω τὰ συμφέροντα τοῦ Συλλόγου ὡς ὤφειλον καὶ ὡς ἐπεθύμουν.

Ὁ δ' ἕτερος λόγος ἦν, ὅτι οἱ ἀντιτιτρόμενοι εἰς τὰς ἰδέας, ὑπὲρ ὧν ὁ Σύλλογος προτίθεται νὰ ὑπεραγωνισθῇ, αἴρουσι τὴν σημαίαν τῆς ἐπιστήμης, καὶ ἐν ὀνόματι αὐτῆς παρατάττονται· δι' ὅ, ἵνα καὶ ἡμεῖς ἀνταγωνισθῶμεν δι' ἴσων ὅπλων, ὤφειλε καὶ ἐπὶ τῆς ἕδρας ταύτης νὰ κάθηται τις δυνάμενος ἐν ὀνόματι τῆς ἐπιστήμης νὰ αἴρῃ φωνὴν ἐπιβάλλουσαν, ὅπερ ἐγὼ οὐδὲν δικαίωμα ἔχω νὰ ἐπαγγελθῶ.

Ἀλλὰ τὸ ὑπερνικῆσαν πάντας τοὺς δισταγμούς μου ἐστὶν ἡ χαρὰ μεθ' ἧς εἶδον τὴν ἐν Ἑλλάδι ἵδρυσιν Συλλόγου σκοπὸν προτιθεμένου ὡς τὸν ἡμέτερον, καὶ ἡ ἐπιθυμία μου τοῦ νὰ συμπράξω μετ' αὐτοῦ κατὰ δύναμιν, ἔστω καὶ ὑπὲρ δύναμιν.

Πλὴν τούτου ὅμως καὶ ἄλλο τι μὲ προέτρεψε κ' ἐνεθάρρυνεν, ἡ πεποίθησις ὅτι ἡ ἐπιστήμη, ἣν ὡς ἀποδεικτικὴν βάσιν ἀντιποιοῦνται οἱ τἀναντία ἡμῖν πρεσβεύοντες, πολύτιμος καθ' ἑαυτήν, οὐδόλως, κατ' ἐμὴν δόξαν, ἐστὶ τὸ στάδιον ἐφ' οὗ, ἢ τὸ ὅπλον δι' οὗ δύναται νὰ διεξαχθῇ ὁ ἀγὼν εἰς ὃν προκαλοῦσιν.

Ἡ θετικὴ ἐπιστήμη, ἣν ἐπικαλοῦνται, ἡ διὰ τοῦ νοὸς ἐξερεύνησις παντὸς τοῦ ταῖς αἰσθήσεσιν ὑποπίπτοντος, ἔχει ὅρια, ἃ αἱ ἐξώτεραι τῶν αἰσθήσεων, αἱ ἀγχινούστεραι τῶν ἐφευρέσεων δὲν δύνανται νὰ ὑπερπηδήσωσιν. Οὐδ' ὁ ὀξυδερκέστερος ὀφθαλμός, ἢ τὸ ἐντελέστερον ἐφευρεθὲν ἢ ἐφευρεθησόμενόν ποτε τηλεσκόπιον θέλει εἰσχωρήσει μέχρι τοῦ ἄκρου πέρατος τοῦ ἀχανοῦς στερεώματος, ἢ ἀριθμήσει τὸ ἄπειρον τῶν οὐρανίων σωμάτων, ὡς οὐδὲ τὸ ὀξύτερον τῶν μικροσκοπίων θέλει διακρίνει τ' ἀπειροστὰ μόρια, ἐξ ὧν ἡ πρώτη ὕλη συντίθεται.

Καὶ ταῦτα μὲν οὐδεὶς ἀμφισβητεῖ. Ἀλλ' ὁ νοῦς, ὑψιπετέστερος τῆς αἰσθήσεως, ἀναπτεροῦται καὶ ὅπου ἐκεῖνη δὲν δύναται ν' ἀφιχθῇ, λέγουσί τινες ἐν στόμφῳ αὐταρεσκείας. Ἀληθὲς μὲν τοῦτο, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ ἐπίσης μέχρι τινὸς ἀληθές. Ὅρια εὐρύτερα πάντων τῶν τῆς αἰσθήσεως, ἀλλ' οὐχ ἧττον ὅρια ἔχει καὶ ἡ ἀνθρω-

πίνη διάνοια, δι' αὐτὸ τοῦτο, διότι ἐστὶν ἀνθρωπίνη· οὐδ' ἐκανόνισεν αὐτὴ τὰ καθ' ἑαυτήν, ἀλλ' ἐξ ἀνάγκης παρεδέχθη οἷα εὗρεν αὐτὰ κεκανονισμένα.

Πᾶσα χάρις καὶ πᾶσα εὐγνωμοσύνη ὀφείλεται εἰς τοὺς τὴν φύσιν μεθ' ὑψηλῆς ὀξυνοίας καὶ ἀτρύτου ἐπιμελείας ἀναδιφῶντας· ἀλλ' ἅμα ἐγκαταλείποντες τὸ οἰκεῖον αὐτοῖς, τὸ στερεὸν τοῦτο ἔδαφος, θέλωσι ν' ἀρθῶσιν εἰς τὰ μετὰ τὴν φύσιν, ἐκεῖ τότε ἴσοι πρὸς ἴσους αὐτοῖς ἀντιτάττονται πάντες οἱ εὐθείας κρίσεως καὶ σώου νοὸς ἀξίωσιν ἔχοντες. Οἱ μεγάλοι νόες τῆς ἀρχαιότητος, οἱ Σωκράτεις, οἱ Ἀριστοτέλεις, ἡλαττοῦντο μὲν πάντως τῶν συγχρόνων ἡμῶν σοφῶν κατὰ τὰς ἐπιστημονικὰς γνώσεις, αἵτινες διὰ τῶν αἰώνων γιγαντιαίως προώδευσαν· ἀλλὰ τίς θέλει ἀμφισβητήσει τὸ ἐξαίσιον ὕψος εἰς ὃ ἤρθη αὐτῶν ἡ διάνοια;

Ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς λογικῆς λοιπὸν μεταφερομένης τῆς πάλης, οὐδείς, οὐδ' ὁ γυμνότερος ἐπιστημονικῶν γνώσεων κωλύεται ν' ἀντιταχθῇ καὶ αὐτοῖς τοῖς τὴν ἐπιστήμην ὑπερτάτως κατέχουσι, καὶ ὀφείλει μάλιστα τοῦτο, ὅταν νομίζῃ αὐτοὺς οὐ μόνον εἰς σκολιὰν ὁδὸν βαίνοντας, ἀλλὰ καὶ τὴν κοινωνίαν κινδυνεύοντας νὰ παρασύρωσι κατόπιν αὐτῶν εἰς τὸ βάραθρον. Οὗτοι τὴν ὕλην ὡς ἀρχὴν καὶ ὡς τέλος, ὡς μόνην οὖσαν καὶ ἐνεργοῦσαν παραδεχόμενοι, ἐν ἄκρᾳ πρὸς ἑαυτοὺς ἀσυνεπείᾳ, πιστεύουσιν ὅμως εἰς τὴν ἰδίαν ἑαυτῶν διάνοιαν, καὶ ταύτης τὸ ἄπταιστον θεωροῦσιν ὡς αὐταπόδεικτον. Οὕτως ἔχει, διὰ μόνον τὸν λόγον ὅτι οὕτω τὸ κρίνουσι. Καὶ δὲν δύνανται μὲν ν' ἀρνηθῶσιν ὅρια καὶ εἰς ταύτην· ἀλλὰ ταῦτα ἐκλαμβάνουσιν ὡς αὐτὰ τὰ ὅρια τοῦ παντός. Ἀδυνατοῦντες ν' ἀρθῶσιν ἐπέκεινα, πρεσβεύουσιν ὅτι ἐπέκεινα δὲν ὑπάρχει. «Νοῦ ἄρα ὑπάρχω» εἶπέ ποτε ὁ Καρτέσιος· «οὐ νοῶ, ἄρα οὐχ ὑπάρχει» κηρύττουσιν οἱ ὀπαδοὶ οὗτοι τῶν νέων δογμάτων. Ὕλη ἐστὶ τὸ πᾶν, διισχυρίζονται· διατί; διότι ἡ μὴ ὕλη, ὁ νοῦς αὐτῶν, τοῖς τὸ λέγει. Οὗτός ἐστι κατ' αὐτοὺς τὸ μέτρον τῆς πλάσεως, καὶ ἡ πλάσις, ἀρχὴ καὶ τέλος, παύει ὅπου δὲν ἀφικνεῖται ὁ διανοητικὸς αὐτῶν διαβήτης. Εἰς νοῦν πιστεύουσι μόνον τὸν ἑαυτῶν, οὐδένα δ' ἄλλον ἢ ἀνώτερον παραδέχονται.

Καὶ ἱκανὰ μὲν ἐξ ὅτου ὁ ἄνθρωπος σκέπτεται, ἀνεφάνησαν, καὶ ἀντιφάσεων μὴ στερούμενα, καὶ εἰς τῶν ἐπινοητῶν αὐτῶν τὴν λογικὴν δύναμιν ἑκάστοτε ἀνταποκρινόμενα, φιλοσοφικὰ συστήματα, ὥστε ἡ προσθήκη καὶ ἑνὸς ἔτι, ὅσον ἀτόπου, ἐδύνατο νὰ θεωρηθῇ ἀδιάφορος καὶ ὀλίγον νὰ σεγκινήσῃ, ἂν ἡ παραδοχὴ αὐτοῦ δὲν ἠπείλει νὰ μαράνῃ τὰς ἠθικὰς ῥίζας τῆς κοινωνίας, αἵτινες βλαστάνουσιν ἐν αὐτῇ τῇ ἀνθρωπίνῃ συνειδήσει, ὧν ἐπεμελήθησαν οἱ ὕψιστοι νόες τῆς ἀρχαιότητος, καὶ ἃς ἐκαλλιέργησεν εἰς ἀρτίαν καὶ ἱερὰν βλάστησιν ὁ Χριστιανισμός.

Ὀλέθριον ἤθελεν εἶσθαι ἂν τὰ πρῶτα ἡμῶν βήματα ἐν τῷ σταδίῳ τῆς ἀναβιώσεως οὕτω παρεσύροντο ἔνθα βεβαία ἐπίκειται ἀποσύνθεσις. Πρὸς πρόληψιν τοιούτου κινδύνου συνεκροτήθη ὁ Σύλλογος, ἵνα δι' ὁμοθύμου συμπράξεως, δι' ἔργου καὶ λόγου καὶ διὰ πάσης προσπαθείας μὴ ἀφῇ, ὅσον αὐτῷ ἔνεστι, τὴν τοῦ λαοῦ διαμόρφωσιν καὶ τὴν τῆς νεολαίας ἀγωγὴν ἕρμαια ἀσόφων σοφισμάτων, ἢ καὶ τοῦ οὐχ ἧττον ἐπικινδύνου σκοπέλου τῆς ἀδιαφορίας. Τὴν τάσιν τοῦ Συλλόγου ταύτην, ὡς σωτηριώδη διὰ τὴν πατρίδα, θερμότατα ἐνστερνιζόμενος καὶ ἐγώ, ἐδέχθην, ὑπὸ ζήλου ἴσως τὰς δυνάμεις μου ὑπερβαίνοντος, τὴν ὑπερβάλλουσαν τιμὴν τοῦ νὰ προεδρεύσω αὐτοῦ, μὴ ἀμφιβάλλων ὅτι εἰς τὸν μέγαν αὐτοῦ σκοπὸν πολλοὶ καὶ ἀρμόδιοι θέλουσι φέρει τὸν πολύτιμον φόρον τῶν γνώσεων καὶ τῆς ἱκανότητός των.

Ἤδη δὲ πρὸς ὑμᾶς, Κύριοι, τὰ ἐν Ἀθήναις τακτικὰ μέλη τοῦ Συλλόγου, συγκληθέντα ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου εἰς γενικὴν συνέλευσιν κατὰ τὸ 5ον ἄρθρον τοῦ καταστατικοῦ, ὁ κ. Γραμματεὺς ἐκθέσει, συμφώνως καὶ πρὸς τὸ 13ον ἄρθρον, τίνα ἦσαν τὰ πρῶτα βήματα τοῦ Συλλόγου ἄρτι ἀρχομένου, καὶ τίνας τὸ πρῶτον ἔτος παρέχει ἐλπίδας ἐπιτυχίας διὰ τὸ μέλλον· προσέτι δὲ καὶ δώσει λόγον τῆς διαχειρίσεως τοῦ συμβουλίου.

Μετὰ δὲ τὸν κ. Πρόεδρον οὕτω προοιμιασάμενον ὁ ἀ. γραμματεὺς τοῦ Συλλόγου κ. Κ. Διαλεισμᾶς ἀνέγνω τὴν ἑξῆς λογοδοσίαν:

Σεβαστὴ ὁμήγυρις!

Πρόκειται νὰ ἐκτεθῶσιν ἐνώπιον ὑμῶν τὰ κατὰ τὸ ἄρτι λήξαν ἔτος πεπραγμένα. Ἐπειδὴ δὲ τὸ ἔτος τοῦτο εἶνε τὸ πρῶτον ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ Συλλόγου, τὸ πρῶτον ἄρα πραχθὲν εἶνε ἡ ἵδρυσις καὶ κατ' ἀκολουθίαν ἀπὸ ταύτης δέον νὰ ἄρξηται ἡ ἔκθεσις ἡμῶν, διεξερχομένη μετ' αὐτὴν καὶ πάντα κατὰ τάξιν τὰ ἄχρι τοῦδε γενόμενα.

Οὐδὲν γινόμενον ἄνευ αἰτίας· καὶ ἡ ἵδρυσις ἄρα τοῦ Συλλόγου τῆς «Ἀναπλάσεως» ἔχει τὴν αἰτίαν αὐτῆς. Τὴν αἰτίαν ταύτην ἐξεθέμεθα ἤδη καὶ ἀλλαχοῦ ἔχουσαν ἐπὶ λέξει ὧδε:

«Χρήζομεν ἑνότητος, συμβοηθείας, ἐπανορθώσεως, συμπήξεως· χρήζομεν ἀναπλάσεως, ἀναμορφώσεως, διοργανώσεως, ἵνα σωθῶμεν, ἵνα ἐκτελέσωμεν τὴν ἀποστολὴν ἡμῶν καὶ ὡς ἄτομα καὶ ὡς ἔθνος. Αὕτη ἡ μεγίστη ἐθνικὴ ἀνάγκη, ἣν πάντες συναισθανόμεθα καὶ οὐδεὶς ὁ μὴ ὁμολογῶν.

»Ἡ ἀνάγκη αὕτη προκαλεῖται πᾶσαν διάνοιαν λέγουσα: **Σκέψαι** καὶ προτρέπεται πᾶσαν δύναμιν λέγουσα: **Δράσον**».

Ἡ συναίσθησις λοιπὸν τῆς κοινωνικῆς ἡμῶν καταστάσεως ἐξ ἑνός, καὶ ἀφ' ἑτέρου ἡ συναίσθησις τοῦ καθήκοντος, ὅπερ ἐπιτάσσει παντὶ ἀξίῳ τοῦ προορισμοῦ αὐτοῦ ἀνθρώπῳ, ἵνα βουλεύηται καὶ δρᾷ πᾶν τὸ ἐπ' αὐτῷ πρὸς βελτίωσιν ἑαυτοῦ τε καὶ τῆς κοινωνίας, εἰς ἣν ἀνήκει, ἡ διπλῆ αὕτη συναίσθησις, ἰδοὺ ἡ αἰτία τῆς ἱδρύσεως τοῦ Συλλόγου τῆς «Ἀναπλάσεως».

Ἦτο χειμών· ἐτελοῦντο ἐν Ἀθήναις αἱ ἑορταὶ τῆς ἐνηλικιώσεως τοῦ Διαδόχου, καὶ πᾶν τὸ ἑλληνικὸν συνεκινεῖτο διαθερμαινόμενον ὑπὸ τῶν ἐθνικῶν πόθων καὶ ἐλπίδων. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην, πέρυσι, συνελθόντες περὶ τὰ εἴκοσι πρόσωπα ἀνεκοινώσαμεν ἀλλήλοις ἕκαστος τὰς ἰδίας σκέψεις ἐπὶ τῆς κοινωνικῆς ἡμῶν καταστάσεως καὶ τοῦ τρόπου τῆς βελτιώσεως αὐτῆς. Ἐννοοῦμεν ὅτι ἴδιον τῶν μὲν παίδων εἶνε τὸ ποθεῖν καὶ ἐλπίζειν καὶ ὀνειροπολεῖν, τῶν δὲ ἀνδρῶν τὸ νοεῖν καὶ πράττειν τὸ δέον πρὸς πραγμάτωσιν τῶν πόθων καὶ ἐλπίδων αὐτῶν. Ἐγνώσκομεν ὅτι τὸ μὲν κατ' ἰδίαν ἕκαστον νοεῖν καὶ πράττειν πολλὰς μὲν ἔχει τὰς πλάνας διὰ τὸ μονομερὲς καὶ ἀνεξέλεγκτον τῶν σκέψεων, ὀλίγην δὲ τὴν ὠφέλειαν διὰ τὸ ἀσθενὲς τῆς ἀτομικῆς δυνάμεως, τὸ δ' ἐπ' ἀγαθῷ συσκέπτεσθαι καὶ συμπράττειν ἐπάγεται μὲν πλείονα φωτισμόν, παράγει δὲ τὴν κατορθωτικὴν τῶν ἔργων δύναμιν· διότι ἐν πολλῇ βουλῇ ἰσχύς, ἐν δὲ πλήθει δυνάμεως κατόρθωσις. Συσκεψάμενοι λοιπὸν συνεφωνήσαμεν πάντες ἐν τούτῳ, ὅτι ἐκεῖνο ὅπερ κατεργάζεται τὴν ἀνάπλασιν καὶ τὴν ἀληθῆ πρόοδον τῶν κοινωνιῶν εἶνε ὁ χριστιανισμός, ἡ ἐπιστήμη καὶ ἡ τέχνη, ὅταν μὴ ἀδρανῶσι, μηδὲ ἀντιπίπτωσι κατ' ἀλλήλων, ἀλλ' ὅταν ἐν ἁρμονίᾳ ἐνεργῶσι τὸ ἑαυτῶν· ὅτι δὲ ἐκ τῆς ἐλλείψεως τῆς ἁρμονικῆς λειτουργίας τῶν τριῶν τούτων ἀναπλαστικῶν δυνάμεων προέρχεται ἡ κακὴ κατάστασις, ἐν ᾗ σήμερον διατελεῖ καὶ ἡ κοινωνία ἡμῶν. Κατελήξαμεν δὲ εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι πᾶσα συγκέντρωσις πνευματικῶν καὶ ὑλικῶν δυνάμεων καὶ πᾶσα ἐν πεφωτισμένῳ σχεδίῳ δρᾶσις πρὸς ἁρμονικὴν ἐνέργειαν τοῦ χριστιανισμοῦ, τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς τέχνης ἐν τῷ ἔθνει ἡμῶν ἀποτελεῖ σωτήριον βηματισμὸν ἄγοντα πρὸς τὴν ἀνάπλασιν καὶ προαγωγήν, ἔγνωμεν ὅτι ὑπὲρ τοῦ μεγάλου τούτου σκοποῦ ἔπρεπε νὰ ἱδρύσωμεν Σύλλογον ἐκ δημοσιογράφων, ἐπιστημόνων, διδασκάλων, καλλιτεχνῶν, φοιτητῶν, μαθητῶν καὶ ἀνθρώπων ἐκ πάσης τάξεως δυναμένων νὰ συνεισφέρωσι τὴν ἠθικὴν ἢ ὑλικὴν αὐτῶν συνδρομὴν εἰς πραγμάτωσιν τοῦ κοινωφελοῦς ἔργου.

Τὸ καταστατικὸν τοῦ Συλλόγου προεσχεδιασμένον συνεζητήθη καὶ συμπληρωθὲν ἐψηφίσθη ἐν πέντε συνεδρίαις. Μετὰ τὴν ἐψήφισιν τοῦ καταστατικοῦ τὸ συμβούλιον προέβη εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ προεδρείου· ἐξελέγησαν δὲ ὁ κ. Ἡ. Β. Μανιατόπουλος πρόεδρος, Α. Λυγδόπουλος ἀντιπρόεδρος, Κ. Διαλεισμᾶς καὶ Θ. Κόντης γραμματεῖς, Κ. Κοσμᾶς καὶ Κ. Μαλικόπουλος ταμίαι, καὶ Π. Τηλελῆς ἔφορος τῆς βιβλιοθήκης. Μετὰ τὸ καταστατικὸν συνετάχθη καὶ τὸ πρόγραμμα τοῦ Συλλόγου, ἀμφότερα δὲ συνεδημοσιεύθησαν εἰς 1000 ἀντίτυπα. Ἐξετυπώθησαν ἔτι δισχίλια διπλώματα διὰ τὰ μέλη καὶ παρεσκευάσθη ἡ ὕλη τῆς ἀλληλογραφίας καὶ ἡ σφραγίς.

Μετὰ τοῦτο τὸ Συμβούλιον τῆς «Ἀναπλάσεως» συνεδριάζον καθ' ἑβδομάδα ἐπεψηφίσατο τὸν κανονισμὸν τῆς ἐσωτερικῆς ἐνεργείας καὶ συνεσκέφθη περὶ τῆς ὁδοῦ, ἣν ἔδει νὰ βαδίσῃ πρὸς ἐπέκτασιν τοῦ Συλλόγου. Δύο τινὰ προὔκειντο πρὸ ἡμῶν· ἢ νὰ δηλώσωμεν διὰ τοῦ τύπου τὴν σύστασιν τοῦ Συλλόγου καὶ νὰ ἐκζητήσωμεν εὐθὺς ἀμέσως τὴν παρὰ τῆς κοινωνίας ἐνίσχυσιν, ἢ νὰ προβῶμεν ἄνευ πατάγων καὶ ἡσυχῇ εἰς τὴν συγκρότησιν τοῦ σωματείου καὶ εἰς παρασκευὴν ἔργων. Ἀπὸ τῆς πρώτης ἐκκλίναντες τὴν δευτέραν ταύτην ὁδὸν ἐτραπόμεθα. Ἐσκέφθημεν ὅτι σήμερον ἅπαντες ἐσμὲν προσκορεῖς λόγων, οὐδενὸς δὲ τοσοῦτον διψῶμεν ὅσον πραγμάτων, οἱ δὲ λόγοι μόλις εἰσὶν ἀνεκτοὶ μετὰ τὰ πράγματα εἰς ἑρμηνείαν αὐτῶν. Τοῦτο δ' ἀληθεύει πολλῷ μᾶλλον προκειμένου περὶ Συλλόγων μετὰ τοσαύτας ἀποτυχίας καὶ διακωμωδήσεις πολλῶν ἐξ αὐτῶν. Ἵνα σύλλογός τις εὐδοκιμήσῃ παρ' ἡμῖν, δέον ὁ σκοπὸς αὐτοῦ νὰ ἐνδιαφέρῃ τὴν κοινωνίαν πᾶσαν, εἰ δυνατόν· δέον νὰ ἐγερθῇ ἐνθουσιασμὸς ὑπὲρ αὐτοῦ, νὰ συγκεντρώσῃ ἱκανότητας, καὶ νὰ ὑπάρχῃ ἐν αὐτῷ συνετὴ διεύθυνσις, ὁμόνοια καὶ ἐπίμονος ἐργασία. Οὕτως ἐμπνέων πεποιθήσεις σπουδαίας ἐργασίας δύναται νὰ τύχῃ καλῆς ὑποδοχῆς καὶ ὑποστηρίξεως. Διὰ ταῦτα πάντα προὐκρίναμεν νὰ ἐνεργήσωμεν ἠρέμα καὶ ἄνευ πατάγου. Διανέμοντες ἢ ταχυδρομικῶς πέμποντες ἀντίτυπα τῶν ἐκτυπωθέντων καταστατικῶν πρὸς τοὺς φίλους ἡμῶν ἕκαστος ἢ πρὸς τοὺς λογίους ἐκείνους, οὓς ἐγνώσκομεν δυναμένους καὶ προθυμουμένους νὰ ἐνεργήσωσιν ὑπὲρ τοῦ Συλλόγου, ἐλέγομεν ἢ ἐγράφομεν αὐτοῖς τὰ δέοντα ἐπικαλούμενοι τὴν συνεργασίαν αὐτῶν. Αἱ ἐνέργειαι ἡμῶν αὗται ἐστέφθησαν δι' ἐπιτυχίας. Ὁ χριστιανισμὸς παρ' ἡμῖν ἔχει τόσον παραμεληθῆ, ἡ ἀντίληψις τῆς ὀλιγωρίας ταύτης εἶνε τόσον βαθεῖα καὶ γενική, ἡ ἐκ τῆς ὀλιγωρίας ταύτης ἐθνικὴ καὶ πολιτικὴ βλάβη εἶνε τόσον προφανής, ἡ ἀνάγκη τῆς ἐπικρατήσεως χριστιανικῶν ἰδεῶν, ἀλλ' ἄνευ προλήψεων καὶ φανατισμῶν, εἶνε τόσον αἰσθητή, ἡ ὠφέλεια, ἣν δύναται νὰ παράσχῃ ὁ χριστιανισμὸς ἐν ἁρμονίᾳ πρὸς τὰς ἐπιστήμας καὶ τέχνας δρῶν ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἡμῶν, διεστυπώθη ἐν τῷ καταστατικῷ τοῦ Συλ-

λόγου τόσον ψηλαφητή, ὥστε παρὰ πᾶσι σχεδόν, πρὸς οὓς ἀπευθύνθημεν, εὕρομεν ἀρίστην ὑποδοχήν. Διὰ μόνης τῆς ἐνεργείας, ἣν ἀνωτέρω διετυπώσαμεν, τὰ μέλη τοῦ Συλλόγου εἶχον ἀνέλθη κατὰ τὸν παρελθόντα Σεπτέμβριον εἰς 285.

Μέχρι λοιπὸν τοῦ Σεπτεμβρίου ὁ Σύλλογος εἰργάζετο ἀφανῶς, γνωστὸς εἰς μόνα τὰ μέλη αὐτοῦ ἐκ μόνου τοῦ καταστατικοῦ καὶ τινων ἐγγράφων ἢ προφορικῶν πληροφοριῶν παρεχομένων ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου. Ἀπὸ δὲ τοῦ Σεπτεμβρίου ἐσκέφθημεν ὅτι ἦτο ἤδη καιρὸς νὰ προβῶμεν πραγματοποιοῦντες ἀνὰ ἓν τὰ ἔργα, ἅτινα ἐθεωρήσαμεν ὡς μέσα φορὰ εἰς τὴν πραγμάτωσιν τοῦ σκοποῦ τῆς «Ἀναπλάσεως». Καὶ ἐν πρώτοις προέβημεν εἰς τὴν ἔκδοσιν τοῦ ὁμωνύμου περιοδικοῦ, συνῳδὰ τῷ 3ῳ τοῦ καταστατικοῦ ἄρθρῳ. Ἐξεδόθησαν ἅμα τὸ 1ον καὶ τὸ 2ον τεῦχος εἰς 5000 ἀντιτύπων, τὸ δὲ 3ον τεῦχος ἐξεδόθη εἰς 4000, ὁμοίως καὶ τὸ 4ον. Ὅσοι ἀνέγνωτε ἄχρι τοῦδε τοὺς ἐκδοθέντας 4 τοῦ περιοδικοῦ ἀριθμοὺς διατελεῖτε βεβαίως ἐν γνώσει τῆς ἀρίστης ὑποδοχῆς, ἣς ἔτυχε καὶ ὁ Σύλλογος, γνωσθεὶς ἀνὰ πᾶν τὸ Ἑλληνικόν, καὶ τὸ ὁμώνυμον αὐτοῦ περιοδικόν. Ἡ ταχεῖα ἐξάντλησις τῶν μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντων ἀριθμῶν, αἱ εὐμενεῖς κρίσεις, ἃς ἐξήνεγκεν ἅπας ὁ ἔγκριτος Ἑλληνικὸς τύπος, αἱ δι' ἑκατοντάδων ἐπιστολῶν ἐκφραζόμεναι ὑπὲρ τῆς «Ἀναπλάσεως» εὐμενεῖς γνώμαι τοσούτων ἐγκρίτων κληρικῶν καὶ λαϊκῶν καὶ ἐκ πάσης τάξεως τῆς ἡμετέρας κοινωνίας, ἡ πρόθυμος συνεργασία τόσων χριστιανῶν ἐπιστημόνων ἀνευρισκόντων ἐν τῷ Συλλόγῳ ποθητὸν κοινῆς ἐνεργείας κέντρον, ἡ ἅμα τῇ ἐμφανίσει τοῦ Συλλόγου πρόθυμος παρὰ πολλῶν ἀρωγή, πάντα ταῦτα εἰσιν ἅμα μὲν τεκμήρια τῆς ἀρίστης ὑποδοχῆς, ἣς ἔτυχε πανταχοῦ ἡ ἵδρυσις τῆς «Ἀναπλάσεως», ἅμα δὲ ἐχέγγυα τῆς ἐν τῷ μέλλοντι, Θεοῦ συνεργοῦντος, ἐπιτεύξεως τοῦ ἐπιδιωκομένου μεγάλου σκοποῦ.

Οἱ μέχρι τοῦδε συνεργασθέντες ἐν τῇ συντάξει τοῦ περιοδικοῦ ἐκτὸς τῆς ἐπιτροπείας εἰσὶν οἱ κκ. Ἰ. Σκαλτσούνης, οὗ τινος τὰς διατριβὰς ἀνεδημοσίευσεν ἡ «Σιὼν» καὶ οἱ «Σύλλογοι» τοῦ Βουκουρεστίου, περικοπὰς δ' αὐτῶν ἡ «Νέα Ἡμέρα» Τεργέστης καὶ αἱ ἐφημερίδες Κερκύρας, Μιχαὴλ Γαλανός, Εὐθύμιος Καράκαλος, οὗ τινος τὸ ἄρθρον ἀνεδημοσίευσεν ἡ «Ἀκρόπολις» καὶ ὁ «Φορολογούμενος» Πατρῶν, Δ. Γεωργίου, Α. Ρ. Ῥαγκαβῆς, οὗτινος τὴν ἐπιστολὴν ἀνεδημοσίευσεν ἡ «Μεταρρύθμισις» Ἀλεξανδρείας καὶ ἡ ἐφημερὶς «Σίφνος», Ἀχιλλεὺς Παράσχος, οὗ τινος τὸ ποίημα ἀνεδημοσίευσαν οἱ «Σύλλογοι» τοῦ Βουκουρεστίου, Κ. Ξανθόπουλος καὶ Ν. Ἀμβράζης.

Ἀντιπροσωπεύω τὰ αἰσθήματα τοῦ τε Προεδρείου καὶ τοῦ Συμβουλίου τοῦ Συλλόγου, νομίζω δὲ ὅτι καὶ τὰ ὑμέτερα, ἀξιότιμοι τῆς «Ἀναπλάσεως» ἑταῖροι, ἀναφέρων κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην τὴν πολύτιμον συνεργασίαν, ἣν ἄχρι τοῦδε πρὸς τοῖς ἄλλοις κατέβαλε καὶ καταβάλλει ὑπὲρ τῆς εὐοδώσεως τοῦ Συλλόγου καὶ ἐν τῇ διοργανώσει καὶ τῇ διαγραφῇ τῆς πορείας αὐτοῦ καὶ ἐν τῇ συντάξει τοῦ περιοδικοῦ ὁ ἐκ τῶν τακτικῶν μελῶν κ. Ἰ. Σκαλτσούνης. Ὅτε πρὸ δεκάδος ἐτῶν ἡ πατρὶς αὐτοῦ αὐθόρμητος ἐξελέξατο αὐτὸν ἑαυτῆς ἀντιπρόσωπον εἰς τὸ ἑλληνικὸν κοινοβούλιον, ὁ σοφὸς Κεφαλλὴν δὲν ἀπεδέξατο τὴν ἐκλογήν, φρονῶν ὅτι πολὺ ὠφελιμώτερος ἤθελε καταστῇ διὰ τὸ ἔθνος προπολεμῶν ὑπὲρ τῆς πατρῴας εὐσεβείας ἢ εἰσερχόμενος ἐκεῖ ὅπου πολλάκις ἡ φωνὴ τῆς συνείδησεως ἐπνίγη εἰς τὴν ὀέλλαν τοῦ κομματισμοῦ. Ὅτε δὲ τὸ προεδρεῖον τοῦ Συλλόγου προσεκάλεσεν αὐτὸν δι' ἐπιστολῆς του εἰς συνεργασίαν, ὁ κ. Σκαλτσούνης ἔμπλεως ἐνθουσιασμοῦ ὑπὲρ τῆς θρησκείας καὶ ἐπιστήμης, καὶ πεπεισμένος ὅτι ἐν μόνῃ τῇ ἁρμονικῇ αὐτῶν δράσει ἔσται ἐφικτὴ ἡ τῆς φιλτάτης πατρίδος ἀνάπλασις καὶ προαγωγή, μετὰ προθυμίας ἐδέξατο τὴν πρόσκλησιν. Ὁ κ. Σκαλτσούνης, εἰδικότης, εἴπερ τις καὶ ἄλλος, ἐν τῷ ἀγῶνι ἣν ἀνέλαβεν ὁ Σύλλογος, ἐξακολουθεῖ ἕκτοτε παρέχων ἡμῖν τὰς συνετὰς ὁδηγίας, πάντες δὲ γινώσκετε ὁποίαν βαρύτητα δίδουσιν εἰς τὸ περιοδικὸν καὶ ποῖον κρότον ποιοῦσιν αἱ περισπούδαστοι αὐτοῦ διατριβαί. Εἰς τὴν σύστασιν αὐτοῦ ὀφείλεται καὶ ἡ συνεργασία τοῦ γεραροῦ ἀνδρός, ὅστις ἤδη τιμᾷ τὸν Σύλλογον προϊστάμενος αὐτοῦ.

Καίτοι δὲ 4 μόλις παρῆλθον μῆνες ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ περιοδικοῦ, τὰ μέλη τοῦ Συλλόγου ἐδιπλασιάσθησαν ἕκτοτε, ὥστε ἀριθμεῖ ἤδη περὶ τὰ 700 μέλη. Τὸ ὅλον δὲ τῶν δεξαμένων καὶ μὴ ἐπιστρεψάντων τὸ περιοδικὸν ἀριθμοῦνται ἄνω τῶν 3000· εἰσεπράχθησαν δὲ ἐκ τῶν ἀποτισάντων τὴν ἑαυτῶν συνδρομὴν μελῶν ἐν ὅλῳ δραχμαὶ 2513,45, ἐκ δὲ δωρεῶν προϋκυψαν δραχμαὶ 228,50, ἤτοι ἐν συνόλῳ εἰσεπράχθησαν κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος δραχμαὶ 2741,95, ἐδαπανήθησαν δὲ 1950,60. Ὥστε τὸ πρῶτον ἔτος ἔδωκε περίσσευμα δραχμῶν 791,35. Τὰ καθέκαστα τῶν εἰσπραχθέντων καὶ δαπανηθέντων περιέχονται ἐν τῷ ἰσολογισμῷ τῶν ταμιῶν καὶ εἰς τὰ βιβλία αὐτῶν ὑποβληθησόμενα εἰς τὸν ἔλεγχον τῆς ἐκλεχθησομένης τριμελοῦς ἐπιτροπείας. Οἱ δὲ δωρηταί, ἐξ ὧν προέκυψε τὸ ἀνωτέρω ἐκ δωρεῶν ποσόν, εἰσὶν οἱ ἑξῆς: Κ. Μαγιωράκος προσενεγκὼν δρ. 10, Δ. Μερλόπουλος προσενεγκὼν δρ. 100, Χρ. Ῥηγόπουλος προσενεγκὼν δρ. 50, Σπ. Μακρῆς προσενεγκὼν δρ. 5, καὶ Γρ. Κυζίδης προσενεγκὼν φρ. χρ. 50, ἤτοι δρ. 63,50, ἐν ὅλῳ δρ. 228,50.

Ὁ δὲ κ. Β. Γιαννούλης ἐδωρήσατο χάριν τῆς Ἑλλάδος μέγαν καὶ ὁ κ. Γ. Οἰκονόμος εἰκόνα τοῦ Διαδόχου.

Ἔχομεν δὲ νὰ ἀναφέρωμεν καὶ ἄλλας δωρεάς, οἷα ἡ τοῦ κ. Ἀκριβοῦ Ἀκριβοῦ προσενεγκόντος δρ. 300 εἰς διευθέτησιν τῆς αἰθούσης, ἡ δωρεὰ 2 ἄλλων προσενεγκόντων ἀνωνύμως ἀνὰ 25 δραχμὰς πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν καὶ ἡ δωρεὰ τῶν ἀνωνύμως ἐπίσης ἀναδεξαμένων τὴν πληρωμὴν τοῦ ἠμίσεως ἐνοικίου τῆς αἰθούσης ταύτης. Ἀλλὰ ταῦτα πάντα συμψηφισθήσονται εἰς τὸν τοῦ Β'. ἔτους ἰσολογισμόν.

Καὶ ἡ βιβλιοθήκη τοῦ Συλλόγου ἔχει ἀποκτήσει ἤδη περὶ τὰ 100 σώματα διαφόρων συγγραμμάτων. Ἐὰν δὲν ἐπλουτίσθη ἐπὶ πλέον τοῦτο ἀποδοτέον εἰς τὸ ἀρτισύστατον τοῦ Συλλόγου ἀφ' ἑνὸς, καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς τὴν ἀναβολὴν τῆς πρὸς τοῦτο ἐνεργείας διὰ τὴν μέχρι πρῴην ἔλλειψιν ἰδίας αἰθούσης.

Ἐὰν λοιπὸν ἐρωτήσητε ἡμᾶς τί ἐπράξαμεν καθ' ὅλον τὸ παρωχημένον ἔτος, ἀποκρινόμεθα: Φίλοι ἑταῖροι, ἱδρύσαμεν τὸν Σύλλογον, διωργανώσαμεν αὐτὸν ὅσον τὸ ἐφ' ἡμῖν, ἐπεξετείναμεν αὐτὸν κατὰ τὸ δυνατόν, ἔσχομεν τὴν τιμὴν νὰ τύχωμεν συνεταίρων, οἷοι ὑμεῖς καὶ τὰ ἄλλα τῆς «Ἀναπλάσεως» μέλη περὶ τὰ 700, ἐξέδομεν τῇ ἀρωγῇ καὶ τῶν ἄλλων μελῶν τὸ περιοδικὸν τοῦ Συλλόγου κυκλοφοροῦν εἰς 4000 ἀντιτύπων καὶ πεμπόμενον δωρεὰν εἰς πολλὰς ἐκ τῶν ἔξω Ἑλληνικῶν σχολῶν, ἠδραιώσαμεν τῇ συμπράξει τοσούτων ἐντίμων μελῶν τὴν ὑπόληψιν τοῦ Σωματείου, εἰσεπράξαμεν μέχρι 1ης Ἰανουαρίου δραχμὰς 2741,95, ἐδαπανήσαμεν 1950,60, ἔσχομεν πλεόνασμα δραχμῶν 791,35, παρεσκευάσαμεν ταύτην τὴν αἴθουσαν διὰ τὰς ἐργασίας τοῦ Συλλόγου, γενομένων δὲ νέων ἀρχαιρεσιῶν ἐφροντίσαμεν νὰ ἀναθῶμεν τὴν ἀντιπροεδρείαν καὶ προεδρείαν τοῦ Συλλόγου εἰς ἄνδρας χαίροντας τὴν ἐμπιστοσύνην τῶν μελῶν πάντων καὶ σύμπαντος τοῦ ἔθνους, καὶ ἤδη παρουσιάζομεν ἐνώπιον ἡμῶν τὸ ἔργον εἰς τὸν δρόμον του.

Ἀλλὰ θὰ εἴπῃ τις ἴσως: Τί εἶνε τὰ ἐλάχιστα ταῦτα, τὰ ὁποῖα ἐπράξατε, ἀπέναντι τοῦ κολοσσιαίου ἔργου τῆς Ἀναπλάσεως, τὸ ὁποῖον ἀνελάβετε; Ἐν πρώτοις δὲν πρέπει νὰ παρεξηγώμεθα. Ἐν τῷ δευτέρῳ ἄρθρῳ τοῦ καταστατικοῦ λέγομεν ὅτι ὁ Σύλλογος σκοπὸν ἐπιδιώκει νὰ συντελέσῃ ὑπὲρ τῆς ἀναπλάσεως· ἵνα δὲ ἡ ἀνάπλασις ἐκτελεσθῇ πρέπει νὰ γείνῃ ἔργον καὶ τοῦ κλήρου καὶ τῆς κυβερνήσεως καὶ ὅλης τῆς κοινωνίας. Ὁ Σύλλογος συνέστη οὐχὶ ἵνα αὐτὸς μόνος ἐκτελέσῃ τὸ ἔργον, ἀλλ' ἵνα δῷ ὅσην τὸ ἐπ' αὐτῷ ὤθησιν. Δι' ἔργον δέ, οἷον τὸ τῆς ἀναπλάσεως, ὅπερ ὡς ἔγραφε καὶ ἔγκριτός τις ἐφημερίς, εἶνε τὸ ὕψιστον πρόβλημα, ὅπερ ἡ ἀνθρωπότης διώκει ἀπ' αἰώνων τί ἠδύνατο νὰ πραχθῇ εἰς ἓν ἔτος ὑπὸ ἀρτισυστάτου Συλλόγου; Ἐλάχιστόν τι βεβαίως, ὡς ἐλάχιστον εἶνε καὶ τὸ ἀρτιφυὲς δενδρύλλιον παραβαλλόμενον πρὸς τὸ ὑψίκομον δένδρον, ὅπου κομᾷ μὲν τοῖς φύλλοις καὶ ἄνθεσι, βρίθει δὲ τῷ καρπῷ, παρέχει δὲ τοῖς διαβάταις σκιὰν ἀμφιλαφῆ καὶ τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ ἐνδιαίτημα. Ἀλλὰ τίς ἀπαιτεῖ παρ' ἀρτιφυοῦς δενδρυλλίου τὸ ὕψος τοῦ τελείου φυτοῦ; Πρωτοετὴς ὢν καὶ ὁ Σύλλογος δὲν ἠδύνατο νὰ λάβῃ μείζονας διαστάσεις καὶ μείζονα ἔργα νὰ διαπράξῃ. Μόνον περὶ τοῦ Ἡρακλέους λέγουσιν οἱ μῦθοι ὅτι ἤρξατο ἀνδραγαθῶν εὐθὺς ἀπὸ τῆς κοιτίδος αὐτοῦ· ἀλλ' ὅ,τι μὴ μυθῶδες ἀδύνατον νὰ ὑπερβῇ ἀποτόμως τοὺς χρονικοὺς ὅρους τῆς αὐξήσεως, ἀφοῦ καὶ αὐτὸς ὁ Ἄχρονος χρόνῳ ὑπαχθείς, οὐδ' Αὐτὸς ὑπερέβη τοὺς ὅρους αὐτοῦ.

Κατὰ τὸ 3ον τοῦ καταστατικοῦ ἄρθρον ὁ Σύλλογος ἐπιδιώκει τὸν σκοπὸν αὐτοῦ διὰ προσφόρων δημοσιευμάτων, ἰδίως δὲ διὰ τακτικῆς ἐφημερίδος ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Ἀνάπλασις» πρὸς δὲ διὰ δημοσίων ἀναγνωσμάτων γινομένων ὑπὸ τῶν τακτικῶν καὶ ἐπιτίμων αὐτοῦ μελῶν· ἔτι δὲ καὶ διὰ σχολείων χριστιανικῆς πρὸς τὸν λαὸν διδασκαλίας ἱδρυομένων ὅπου δυνατὸν ἔν τε τῇ δούλῃ καὶ ἐλευθέρᾳ Ἑλλάδι· ἐπὶ τέλους δὲ καὶ διὰ παντὸς ἄλλου νομίμου μέσου ἐγκρινομένου ὑπὸ τοῦ συμβουλίου. Ἐκ τῶν μέσων τούτων μόνη ἡ ἔκδοσις τοῦ περιοδικοῦ εὑρίσκεται ἤδη ἐν ἐνεργείᾳ. Ἀλλὰ τὸ περιοδικὸν ἐκδιδόμενον ἅπαξ τοῦ μηνὸς δὲν εἶνε ἐπαρκές· δέον νὰ ἐκδίδηται ἅπαξ τοὐλάχιστον καθ' ἑβδομάδα. Ἔχομεν ἤδη ἐξασφαλίσῃ ἐν αὐτῷ τὴν συνεργασίαν πολλῶν καὶ ἐγκρίτων καλάμων· ἀλλ' ὁ σκοπὸς ὁ ἐπιδιωκόμενος διὰ τοῦ περιοδικοῦ εἶνε τόσον μέγας, ὥστε εἰς σύνταξιν αὐτοῦ δέον νὰ συνδράμωσι πάντες, εἰ δυνατὸν, οἱ παρ' ἡμῖν ἔγκριτοι καὶ ποιηταὶ καὶ πεζογράφοι. Δὲν θὰ λείπωμεν ἐπικαλούμενοι τὴν συνεργασίαν τῶν τοιούτων. Ἐὰν δὲ τοῦτο κατορθώσωμεν, γενναῖός τις βηματισμὸς ὑπὲρ τοῦ σκοποῦ τῆς «Ἀναπλάσεως» κατορθοῦται. Διότι πάντες γινώσκομεν ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶνε φύσει μιμητικὸν· ἀγαπᾷ δὲ νὰ μιμῆται καὶ ἐν τῷ φρονεῖν καὶ ἐν τῷ πράττειν τοὺς προέχοντας. Ἐπεκράτησε παρ' ἡμῖν ἰδέα ὅτι ἅπαντες οἱ ἐν ἡμῖν προέχοντες εἶναι ὑλιστικῶν φρονημάτων· τοῦτο ἤρκεσεν ἵνα ἡ νεολαία καὶ κατ' ὀλίγον ὁ λαὸς περιφρονήσωσι τὸ πάτριον θρησκεύμα, ἐπιδεικνύμενοι ὅτι δῆθεν ἐπήρθησαν εἰς ἀνωτέρας νοημοσύνης σφαίρας τείνοντες εἰς ἐξίσωσιν πρὸς τοὺς προέχοντας. Ἐὰν κατορθώθῃ ἡ συγκέντρωσις ὅσων πλείστων τῶν παρ' ἡμῖν προεχόντων εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ περιοδικοῦ τοῦ Συλλόγου ἐκδιδομένου ὑπὲρ τοιούτων ἀρχῶν, δὲν εἶνε δύσκολον νὰ μεταστραφῇ κατ' ὀλίγον τὸ ὑλιστικὸν ῥεῦμα, τὸ ῥεῦμα τὸ παρασύρον πᾶσαν ἀρετὴν καὶ καταποντίζον τὴν ὡραίαν ἡμῶν πα-

τρίδα, δὲν εἶνε δύσκολον, μεταστρεφόμενον εἰς τὴν ἀντίθετον φοράν, νὰ καταστῇ ποταμὸς ἀείρους, ἀρδεύων τὰ πάτρια ἐδάφη καὶ παρασκευάζων δαψιλῆ ἀμαντόν. Ὑπὸ τοιούτους ὅρους ἐκδιδόμενον τὸ περιοδικὸν δέον νὰ λάβῃ ὅσον οἷόν τε εὐρυτάτην κυκλοφορίαν· πρὸς τοῦτο εὐχῆς ἔργον θὰ ἦτο νὰ συνδράμωσιν οἱ δυνάμενοι, ὥστε ἐξασφαλιζομένης ὑλικῶς τῆς ἐκδόσεως αὐτοῦ, νὰ πέμπηται δωρεὰν εἰς πάσας τὰς σχολὰς καὶ εἰς πάσας τὰς ἐκκλησίας τοῦ ἑλληνορώνου χριστιανισμοῦ.

Ἀνὴρ πανελλήνιον χαίρων φήμην καὶ διαπνεόμενος ὑπὸ διαπύρου ζήλου ὑπὲρ τῆς ζώσης πνοῆς χριστιανικοῦ παρ' ἡμῖν πνεύματος γράφει εἰς τὸν Σύλλογον τὰ ἑξῆς βαρυσήμαντα: «Δὲν ἔχομεν ἀνάγκην μεταρρυθμίσεως δογματικῆς, ἀλλ' ἔχομεν ἀνάγκην ἀπαραίτητον πνεύματος, ζωῆς καὶ ἐνεργότητος, ἵνα μὴ ὁ Χριστιανισμὸς καταντήσῃ παρ' ἡμῖν ἁπλοῦς νεκρὸς τύπος, οἷος ἦτο ὁ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ Ἰησοῦ ἑβραϊσμός. Καὶ τὸ πνεῦμα, καὶ τὴν ζωὴν καὶ τὴν δύναμιν τοῦ Σταυροῦ πρέπει νὰ ἐργασθῶμεν, ὅπως ἐπαναφέρωμεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ τὴν συνείδησιν τοῦ λαοῦ...» Πολλὰ βεβαίως πρέπει νὰ γείνωσιν, ὅπως τοῦτο κατορθωθῇ. Ἓν δὲ μέσον ἐνεργείας νομίζομεν ὅτι ἤθελεν εἶναι καὶ ἡ καθιέρωσις διαγωνισμοῦ πρὸς σύνταξιν λόγων καταλλήλων πρὸς ἀπαγγελίαν ἢ ἀνάγνωσιν εἰς πάσας τὰς ἑλληνικὰς Ἐκκλησίας. Συνεννόησις τῶν 4 πατριαρχείων μετὰ τῆς ἱερᾶς ἡμῶν συνόδου καὶ κοινὴ ἐνέργεια πρὸς συγκρότησιν κριτικῆς ἐπιτροπείας καὶ πρὸς ὑποχρέωσιν τῶν ἐφημερίων ἢ διδασκάλων τῶν πανταχοῦ ἑλλ. κοινοτήτων καὶ ἐνοριῶν, ἵνα ἀπαγγέλλωσιν ἢ ἀναγινώσκωσι τοὺς ὑπὸ τῆς ἐπιτροπείας βραβευομένους λόγους ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ἤθελεν εἶναι ἓν μέτρον συντελεστικώτατον ὑπὲρ τοῦ εἰρημένου σκοποῦ. Περὶ τούτου θέλει ὑποβληθῇ ἐν καιρῷ εἰδικὴ ἐν τῷ συμβουλίῳ πρότασις, ὅπως γένηται ἡ δέουσα ὑπὸ τοῦ Συλλόγου ἐνέργεια ὑπὲρ τοῦ μέτρου τούτου.

Ὁ ἱστορικὸς ἡμῶν κ. Κ. Παπαρρηγόπουλος λέγει περὶ τῆς θρησκείας ὡς ἐθνικοῦ ἐλατηρίου καὶ τὰ ἑξῆς: «Τῷ ὄντι οὐδέποτε ἔθνος ηὐδαιμόνησε καὶ ἐμεγαλούργησεν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ἄνευ ἰσχυρῶν ἠθικῶν ἐλατηρίων· ἐν δὲ τῶν ἐλατηρίων τούτων καὶ τὸ ἰσχυρότατον πάντων εἶναι ἡ θρησκεία. Ὅλοι οἱ ἄλλοι ἠθικοὶ τῶν ἐθνῶν μοχλοί, φιλοπατρία, φιλοτιμία, φιλοδοξία, παιδεία, ἰσονομία, καὶ εἴ τις ἄλλος, ἡνωμένοι ὁμοῦ δὲν δύνανται νὰ ἀναπληρώσωσι τὴν ἔλλειψιν τῆς θρησκείας, ἐνῷ ἡ ἱστορία ἀναφέρει ἔθνη διὰ μόνης τῆς θρησκείας ὑπάρξαντα καὶ πρὸς τοῖς ἄλλοις τὸν κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα Ἑλληνισμόν.» (Τόμος Γ'. σελ. 258.)

Γινώσκομεν ὅμως πάντες ὅτι σήμερον δὲν ὑπάρχει ἔθνος, ὅπερ νὰ ἔχῃ ἐκ τῆς θρησκείας ἐκτὸς τῆς ἠθικῆς καὶ πολιτικὴν ὠφέλειαν μείζονα ἢ τὸ Ἑλληνικόν· καὶ ὅμως (καίτοι πικρὰ ἀλήθεια, πρέπει νὰ τὴν εἴπωμεν) δὲν ὑπάρχει ἔθνος, τὸ ὁποῖον νὰ παραμελῇ τὴν θρησκευτικὴν αὐτοῦ ἀνατροφὴν ὅσον τὸ ἑλληνικόν. Χριστιανικὴ οἰκιακὴ ἀνατροφὴ εἶνε σπανιώτατον παρ' ἡμῖν φαινόμενον· ἐν δὲ τοῖς σχολείοις ἡμῶν οὐδεὶς ἀγνοεῖ ὅτι τὸ ἱερὸν μάθημα εἶνε τὸ ὑπὲρ πάντα ἀτελὲς καὶ περιφρονούμενον. Πῶς τὸ ἱερὸν μάθημα θὰ διδάσκηται ἐν τοῖς σχολείοις καρποφορώτερον; πῶς θὰ παύσῃ περιφρονούμενον; πῶς αἱ γλυκεῖαι εὐαγγελικαὶ ἀλήθειαι θὰ ποτίζωσι δαψιλῶς τὰ τρυφερὰ τῆς Ἑλλάδος παιδία διὰ νὰ μεταποιηθῶσιν εἰς πτερωτοὺς ἀγγέλους τὰ βλάσφημα καὶ αἰσχρολόγα καὶ σκαιὰ καὶ κακόηθη ἀλλὰ συγγνώμης καὶ οἴκτου ἄξια ὄντα; Διότι τί πταίουσιν αὐτά; Ὅταν ἀφίνωμεν τὰς καρδίας αὐτῶν ἀκαλλιεργήτους, δὲν εἶναι ἐπόμενον ὅτι θὰ φυῶσιν ἐν αὐταῖς ἄκανθαι; Καὶ ὅμως ἐξ αὐτῶν θὰ προκύψῃ αὔριον τὸ σύνολον τῶν πολιτῶν τῆς ὅλης πατρίδος. Ἰδοὺ καὶ ἓν ἄλλο σπουδαιότατον θέμα εἰς μελέτην τοῦ ὁποίου εἶνε ἀνάγκη νὰ προβῇ ὁ Σύλλογος σχηματίζων καὶ εἰδικὴν πρὸς τοῦτο ἐπιτροπείαν.

Τίς πρὸς τούτοις ἀγνοεῖ ὅτι ἔχομεν μεγίστην ἔλλειψιν θρησκευτικῶν καὶ ἠθικῶν διὰ τὸν λαὸν βιβλίων, ὅσον πλουτοῦμεν ἐκ μυθιστοριῶν; Ἀλλαχοῦ βιβλικαὶ ἑταιρίαι μετὰ κολοσσιαίων κεφαλαίων ἐργάζονται πρὸς πορισμὸν τοιούτων διὰ τὸν λαὸν βιβλίων. Παρ' ἡμῖν ὅμως ἀφίεται ὁ λαὸς νὰ ἀρύηται τὰ τῆς θρησκείας αὐτοῦ νάματα ἐκ τερατωδῶν ὡς τὰ πολλὰ φυλλάδων καὶ ἡ διατελεῖ βεβυθισμένος εἰς τὸ πέλαγος τῶν ἐξ αὐτῶν προλήψεων ἢ ὀλίγον ἀναπτυσσόμενος καὶ βλέπων τὸ ἀσυμβίβαστον τῶν προλήψεών του πρὸς τὴν λογικὴν τῶν πραγμάτων, ἀγνοῶν δὲ τὴν θρησκείαν ἐν τῇ οὐσίᾳ αὐτῆς, ἀπορρίπτει τὰ πάντα καὶ καθίσταται ἀσεβής. Ὥστε καὶ ἐνταῦθα εὐρὺ ἔχει ὁ Σύλλογος ἐνεργείας στάδιον.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν δημοσιευμάτων. Περὶ δὲ τῶν δημοσίων ἀναγνωσμάτων δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ληφθῇ πρότερον φροντὶς ἐλλείψει αἰθούσης· ἤδη δέ, ὅτε ἡ εὐρεῖα αὕτη αἴθουσα παρεσκευάσθη, καὶ ἡ διοργάνωσις δημοσίων ἀναγνωσμάτων ἔσται θέμα σκέψεως ἐν τῷ συμβουλίῳ.

Ἔρχονται ἔπειτα τὰ σχολεῖα τοῦ λαοῦ, ὧν τοσαύτην ἔχομεν ἀνάγκην καὶ ἀλλαχοῦ μὲν, μάλιστα δὲ ἐν τῷ ἐν Τουρκίᾳ Ἑλληνισμῷ. Τὸ ζήτημα τοῦτο εἶνε λίαν σοβαρὸν καὶ ἡ μελέτη αὐτοῦ θὰ ἐπασχολήσῃ τὸ συμβούλιον, δύναται δὲ καὶ εἰς εἰδικὴν νὰ ἀνατεθῇ ἐπιτροπείαν, ἡ δὲ ἐφαρμογὴ τοῦ μέτρου τούτου ἔσται ἔργον χρόνου καὶ ἐπιμόνου ἐργασίας οὐχὶ κοινῶν ἀνθρώπων. Βεβαίως φυσικὸς τοῦ λαοῦ διδάσκαλος εἶνε ὁ κλῆρος· ἔχομεν δὲ ἀνάγκην κλήρου διδακτικοῦ καὶ ἐναρέτου, λόγῳ καὶ ἔργῳ ὁδηγοῦ τοῦ ποιμνίου γινομένου· αἱ δὲ ἐκκλησίαι εἰσὶ τὰ φυσικὰ τοῦ λαοῦ σχολεῖα· ἀλλ' ὁ ἄμβων ἔχει ἀποκλειστικότητά τινα, ὧν ὡρισμένος διὰ τὴν σωτηριώδη ἰδίως γνῶσιν, ἥτις δυνατὸν νὰ παρέχηται διὰ τῆς ἀναπτύξεως τῶν Γραφῶν κατὰ μόνας τὰς κυριακὰς καὶ ἑορτάς. Ἀλλ' ὁ λαὸς ἔχει χρείαν συχνοτέρας καὶ συστηματικωτέρας τροφῆς καὶ εἰς παροχὴν αὐτῆς ἰδιάζουσιν αἱ ἑσπεριναὶ σχολαί, αἵτινες δέον νὰ λειτουργῶσι παραλλήλως πρὸς τοὺς ναοὺς καὶ πρὸς τὰς σχολὰς τῶν παίδων, ὡς γίνεται ἐν ἄλλαις χώραις.

Καὶ τὸ ζήτημα δὲ τῆς μορφώσεως κλήρου ἀνταξίου τοῦ προορισμοῦ αὐτοῦ εἶνε τῶν σπουδαιοτάτων. Ἔχει μέγα δίκαιον ὁ ἀρχιεπίσκοπος Κερκύρας κ. Εὐστάθιος γράφων πρὸς τὸν Σύλλογον: «Ὅσα δήποτε βιβλία καὶ ἂν τυπωθῶσι καὶ δωρεὰν διαδοθῶσι δὲν ἀρκοῦσιν εἰς τὸν πολὺν λαόν. Ὁ λαὸς ἔχει ἀνάγκην διδασκαλίας πρακτικῆς· νὰ βλέπῃ καὶ νὰ μιμῆται. Ἔχομεν ἀνάγκην ἐφημερίων εὐσεβῶν. Ἐὰν δὲ πρὸς τὴν εὐσέβειαν προστίθεται καὶ ἡ ἔξωθεν παιδεία καὶ σοφία, καλὸν καὶ ὠφέλιμον. Ἀλλ' ἡ ἔξω σοφία ἄνευ τῆς ἀληθοῦς εὐσεβείας ἔβλαψε καὶ βλάπτει πολύ.» Ἀνάγκη λοιπὸν μορφώσεως κλήρου εὐσεβοῦς καὶ εὐπαιδεύτου. Πρὸς τοῦτο ἐλάχιστα ἐμεριμνήσαμεν ἄρχοντες καὶ ἀρχόμενοι. Οὔτε ἐφροντίσαμεν περὶ τῆς ἀξιοπρεποῦς τοῦ κατωτέρου κλήρου συντηρήσεως, καὶ αἱ ἐκκλησιαστικαὶ καὶ θεολογικαὶ σχολαὶ φθίνουσι παρ' ἡμῖν. Ἀνὴρ ἔξοχος ἐπισκεφθεὶς ἐσχάτως τὴν Ἑλβετίαν γράφει ἐκεῖθεν ὅτι «Οἱ πρόεδροι τῶν δημοκρατιῶν καὶ οἱ διοικητικοὶ ὑπάλληλοι ἀμείβονται διὰ γλίσχρων μισθῶν, οἱ στρατιῶται καὶ οἱ ἀξιωματικοὶ τοῦ στρατοῦ μισθοδοτοῦνται τρεῖς μῆνας τοῦ ἔτους, καθ' οὓς γυμνάζονται, ἀλλ' οἱ δικαστικοὶ ὑπάλληλοι καὶ οἱ κληρικοὶ λαμβάνουσι διαρκῆ καὶ ἐπαρκοῦσαν μισθοδοσίαν εἰς πάσας τὰς οἰκογενειακὰς ἀνάγκας, ὅπως μὴ ἐπιδίδωνται εἰς ἄλλα ἔργα.» Παρ' ἡμῖν ὅμως πᾶν τοὐναντίον συμβαίνει προκειμένου περὶ κλήρου. Ὅπως δὲ γένηταί τι καὶ παρ' ἡμῖν, πολὺς ἀπαιτεῖται λόγος, πολλὴ δὲ καὶ συστηματικὴ ἐνέργεια· ὑπὲρ τούτου δὲ καθῆκον ἔχει ὁ Σύλλογος καὶ νὰ συνηγορήσῃ καὶ νὰ ἐνεργήσῃ πᾶν τὸ ἐπ' αὐτῷ.

Ἄλλος κίνδυνος ἐπαπειλῶν τὸ ἔθνος καὶ τὴν ἐκκλησίαν ἡμῶν εἶνε ὁ τοῦ προσηλυτισμοῦ διὰ τῶν ἀποστελλομένων πανταχοῦ τῆς ὀρθοδόξου ἑλληνικῆς ἐκκλησίας προπαγανδῶν. Πολλὴ καὶ παρὰ πολλῶν ἀπαιτεῖται ἐνέργεια πρὸς ἀντικρουσιν καὶ τοῦ κινδύνου τούτου, ὁ δὲ Σύλλογος δὲν θὰ λείψῃ νὰ δώσῃ ὤθησίν τινα καὶ νὰ πράξῃ ὅ,τι δυνατὸν αὐτῷ ἐν καιρῷ.

Ἀλλὰ μόνον ταῦτά εἰσι τὰ παρ' ἡμῖν δεόμενα προνοίας καὶ ἐπιμελείας; Εἴπομεν ὀλίγα ἐκ πολλῶν, καὶ τόσων πολλῶν, ὥστε ἀπορεῖ τις τί πρῶτον νὰ ἀναφέρῃ. Ἐν τῷ σταδίῳ, εἰς ὃ εἰσῆλθεν ὁ Σύλλογος, ὑπάρχει τόση εὐρύτης, ὥστε ὅσοι καὶ ἂν κατέλθωσιν ἀγωνισταί, πάντοτε θὰ ὑπάρχῃ καὶ ἕτερος χῶρος ἀθλήσεως. Ὑπάρχει τόση πρὸ ἡμῶν γῆ χέρσος, ὥστε μυρίοι ἐπὶ μυρίοις ἀπαιτοῦνται ἐργάται εἰς καλλιέργειαν αὐτῆς. Ἀπέραντον ὑπάρχει πρὸ ἡμῶν εἰς ξύλευσιν δάσος καὶ πᾶσης πληθύος σκαπανέων ὁ πέλεκυς θέλει ἀποκάμει ὑλοτομῶν. Διὰ τοῦτο ὁ Σύλλογος ἐπιζητεῖ καὶ προσδέχεται συνεργάτας ἐκ πάσης ἐπιστήμης καὶ πάσης ἱκανότητος, ἵνα ἕκαστος ἐν τῇ εἰδικότητι αὐτοῦ καὶ πάντες διὰ τοῦ χριστιανισμοῦ ἐργασθῶσιν ὑπὲρ τῆς ἐθνικῆς ἀναπλάσεως. Καὶ τὸ πολὺ ἀποδέχεται καὶ τὸ ὀλίγον δὲν ἀπορρίπτει· διότι τὸ ἐκ πολλῶν ὀλίγον συγκροτεῖ τὸ πολὺ τῆς δυνάμεως εἰς πραγμάτωσιν τῶν ἔργων.

Συγκεντρῶν ἐν ἑαυτῷ διαφόρους εἰδικότητας ὁ Σύλλογος καὶ διαιρούμενος εἰς τμήματα θὰ δύνηται ἐν ἁρμονίᾳ καὶ τάξει νὰ διεξάγῃ τὰ ἔργα αὐτοῦ. Ἂς ὑποθέσωμεν ὅτι θέλει, προκειμένου περὶ ἠθικοποιήσεως τοῦ λαοῦ καὶ τῆς νεότητος, νὰ συστήσῃ τὴν ἀρετὴν τῆς σωφροσύνης καὶ νὰ καταπολεμήσῃ τὴν ἀκολασίαν. Τὸ θεολογικὸν τμῆμα θέλει μελετήσει καὶ ἐκθέσει ἐν κεφαλαίῳ ὅσα ὑπὲρ τῆς ἀρετῆς καὶ ὅσα κατὰ τῆς κακίας ταύτης διαλαμβάνουσιν αἱ Γραφαὶ καὶ ἀναπτύσσουσιν οἱ τῆς Ἐκκλησίας πατέρες· τὸ φιλολογικὸν τμῆμα θέλει ἐκθέσει τὰ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων συγγραφέων ἐπὶ τοῦ προκειμένου διδασκόμενα· τὸ ἱστορικὸν τμῆμα θέλει παρουσιάσει παραδείγματα πολλῶν διὰ σωφροσύνην καὶ ἑαυτοὺς καὶ τοὺς ἄλλους ὠφελησάντων καὶ ἄλλων δι' ἀκολασίαν κακῶς τὸν βίον τελευτησάντων· τὸ νομικὸν τμῆμα θέλει ἀναπτύξει τὰς ποινὰς ὅσας οἱ πολιτικοὶ νόμοι ἐπιβάλλουσι κατὰ τῶν παρεκτροπῶν τῆς ἀκολασίας καὶ πόση κοινωνικὴ εὐκοσμία ἐκπηγάζει ἐκ τῆς σωφροσύνης· τὸ δὲ ἰατρικὸν τμῆμα θέλει ἐκθέσει ποῖα μὲν ὑγίεια ἐπιστέφει τοὺς σωφρονοῦντας, ποῖαι δὲ ἐρινύες καταδιώκουσι διὰ μυρίων νόσων τιμωροῦσαι τοὺς ἀκολάστους. Ἐκ δὲ τῶν ἐκθέσεων τῶν τμημάτων πάντων θέλουσι καταρτίζεσθαι ἔνθεν μὲν ἐπιστημονικὰ δημοσιεύματα διὰ τὸ περιοδικὸν τοῦ Συλλόγου, ἔνθεν δὲ ἐπωφελεῖς πραγματεῖαι εἰς ἀνάπτυξιν ἐν τοῖς σχολείοις τοῦ λαοῦ. Τὰ δὲ ζητήματα τῶν καταλλήλων οἰκοδομῶν ναῶν καὶ σχολείων καὶ φιλανθρωπικῶν ἱδρυμάτων, τῆς μουσικῆς, τῆς ζωγραφικῆς καὶ τῶν ὁμοίων θέλουσιν εἶνε εὐρὺ ἑκάστοτε θέμα τοῦ τεχνικοῦ τμήματος· καὶ τμῆμα δὲ τῶν ἐπιτρόπων καὶ τοῦ προσωπικοῦ τῶν ναῶν καταρτιζόμενον ἐν καιρῷ μεγάλας ἔχει νὰ προσφέρῃ ἐν πολλοῖς ὑπηρεσίας· ἀλλὰ

καὶ τὸ ἐμπορικὸν τμῆμα καταρτιζόμενον ἔχει εὐρὺ στάδιον ἐνεργείας, ἄνευ τῆς ὁποίας μένουσιν ὀνειροπολήσεις μόνον αἱ πτήσεις τοῦ πνεύματος.

Καὶ ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἡμῶν δὲν ἐλλείπουσιν αἱ εὐεργετικαὶ δυνάμεις, αἵτινες ἀτελεῖς καὶ ἐλάχισται καθ' ἑαυτάς, δύνανται συγκεντρούμεναι καὶ διοργανούμεναι καὶ καταλλήλως ἐπ' ἀγαθῷ διευθυνόμεναι νὰ συντελέσωσιν εἰς ἀνάπλασιν καὶ προαγωγὴν ἑαυτῶν καὶ τοῦ ὅλου ἔθνους. Ἡ σύγκρουσις τῶν δυνάμεων φέρει τὴν καταστροφήν, ἡ ἁδράνεια τῶν δυνάμεων φέρει τὴν σῆψιν, ἡ δὲ ἁρμονικὴ αὐτῶν δρᾶσις φέρει τὴν προαγωγήν. Ὁ Σύλλογος τῆς «Ἀναπλάσεως» ἐρχόμενος νὰ ἐνεργήσῃ ἐν τῇ ἁρμονίᾳ τοῦ χριστιανισμοῦ, τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς τέχνης ἐπικαλεῖται ὑπὲρ τοῦ ἔργου αὐτοῦ πᾶσαν ἀγαθὴν θέλησιν καὶ πᾶσαν εὐεργετικὴν δύναμιν.

Εὑρισκόμεθα ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ καὶ μετ' ὀλίγον ἀπερχόμεθα, καταλείποντες τὸ στάδιον εἰς τὴν μεθ' ἡμᾶς γενεάν. Γυμνοὶ εἰσερχόμενοι εἰς τὴν ζωὴν ταύτην καὶ γυμνοὶ ἐξερχόμενοι, τί κερδαίνοντες συναποφέρομεν μεθ' ἑαυτῶν; Οὐδὲν ἄλλο ἢ ὅ,τι καλὸν ἐπράξαμεν, τοῦτο φέροντες ἐν ἑαυτοῖς τὴν σφραγῖδα, ἥτις ἐστὶν ἡ ἀρετή, παριστάμεθα πρὸ τοῦ αἰωνίου Κριτοῦ, ἵνα παρ' αὐτοῦ, ὑψίστου ἀγωνοθέτου, λάβωμεν τῆς αἰωνίου δόξης τὸν στέφανον. Ἀφοῦ λοιπὸν τοῦτο μόνον εἶνε τὸ ἀληθὲς κέρδος τῆς ἐπιγείου ζωῆς, ἀφοῦ νόμοι οὐράνιοι καὶ νόμοι ἐπίγειοι ἐπιβάλλουσιν ἡμῖν ὑπὲρ τοῦ ἀληθοῦς τούτου συμφέροντος ἐν ὅσῳ ζῶμεν νὰ ἐργαζώμεθα, μηδαμῶς διαλείπωμεν συνεταιριζόμενοι καὶ συναγωνιζόμενοι, ὁ μὲν πλούσιος καταβάλλων τὸ χρῆμα αὐτοῦ, ὁ δὲ σοφὸς τὴν γνῶσιν αὐτοῦ, καὶ ἕκαστος τὸ κατὰ δύναμιν ποιῶν, πρὸς κατόρθωσιν ὅσων πλείστων ἀγαθῶν ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν, τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἔθνους. Αὕτη βεβαίως εἶνε ἡ ἐπιθυμία πάντων ἡμῶν καὶ ταύτην εἴθε νὰ πληρώσῃ ὁ Ὕψιστος!

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς λογοδοσίας ὁ κ. Πρόεδρος ἀναγγέλλει ὅτι τῇ ἑπομένῃ Κυριακῇ, 7 Φεβρουαρίου, κατὰ τὴν αὐτὴν ὥραν 2 μ. μ. καλοῦνται εἰς συνεδρίαν τὰ ἐν Ἀθήναις καὶ Πειραιεῖ τακτικὰ τοῦ Συλλόγου μέλη, ὅπως ἐκλέξωσι τριμελῆ ἐπιτροπείαν πρὸς ἐξέλεγξιν τοῦ ταμείου.

Ἀναγγέλλει πρὸς τούτοις ὅτι ὑπάρχουσι κεναὶ δύο θέσεις συμβούλων, αἵτινες κατὰ τὸν ψηφισθέντα ἐκλογικὸν κανονισμὸν πρέπει νὰ πληρωθῶσι δι' ἐκλογῆς, ἥτις γενήσεται ὡς ἑξῆς:

Ἕκαστον τακτικὸν μέλος δύναται, λαμβάνον ὑπ' ὄψει τὰ προσόντα, ἅτινα δέον νὰ ἔχωσιν οἱ σύμβουλοι, περιεχόμενα ἐν τῷ 7ῳ τοῦ καταστατικοῦ ἄρθρῳ, νὰ προτείνῃ ἐγγράφως εἰς τὸ συμβούλιον μέχρι τῆς μεθεπομένης Κυριακῆς δύο ὑποψηφίους λαμβανομένους ἐκ τῶν τακτικῶν μελῶν.

Τὸ συμβούλιον λαμβάνον ὑπ' ὄψει τοὺς ὑπὸ τῶν τακτικῶν μελῶν προταθησομένους θὰ ἐγκρίνῃ διὰ πλειονοψηφίας τὸ τριπλάσιον τῶν ἀπαιτουμένων, ἤτοι ἓξ ὑποψηφίους, τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα θὰ δημοσιευθῶσιν ἐν τῷ ἀμέσως μετὰ τὴν ἔγκρισιν ἐκδοθησομένῳ περιοδικῷ τοῦ Συλλόγου.

Ἕνα μῆνα μετὰ τὴν δημοσίευσιν ταύτην, καθ' ἡμέραν καὶ ὥραν ὁρισθησομένην, τὰ τακτικὰ μέλη, συνερχόμενα εἰς συνεδρίαν θὰ ἐκλέξωσιν ὁριστικῶς διὰ μυστικῆς ψηφοφορίας ἐκ τῶν ἓξ ὑποψηφίων τοὺς ἀπαιτουμένους δύο συμβούλους.

Μετὰ ταῦτα διαλύεται ἡ συνέλευσις.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΑ

Πρὸς Σὲ ὑψοῦται, Κύριε,
τῆς πλάσεώς Σου ἡ φωνή.
Σ' ὑμνοῦσι γῆ καὶ οὐρανοὶ
καὶ γλῶσσαι λαῶν μύριαι.

—

Τῆς πατρικῆς σου χάριτος
ἀνάπλεως εἶν' ὅλ' ἡ γῆ.
Ἀκένωτός Σου ἡ στοργὴ
κ' ἡ πρόνοιά Σου ἄφθιτος.

—

Τάνθ' εἰς τὴν γῆν ἠρίθμησας,
τὰ ἄστρα εἰς τοὺς οὐρανούς·
ὅπως εὐφραίνηται ὁ νοῦς
τὰ πάντα διερρύθμισας.

—

Ὅπου τὸ βλέμμα τρέπομεν
εἰς οὐρανὸν ἀπὸ τῆς γῆς,
λάμπ' ἡ ἁγία σου σφραγίς,
τὰ θαύματά Σου βλέπομεν.

—

Ὦ! τί Σ' ἀνταποδώσωμεν
ἀνθ' ὅσων δίδεις εἰς ἡμᾶς;
Τὸ ὄνομά Σου μὲ τιμὰς
καὶ ὕμνους θὰ ὑψώσωμεν.

—

Τὸν νοῦν καὶ τὰς καρδίας μας
Σοὶ δίδομεν, Σὰ ἐκ τῶν Σῶν.
Καθάρισόν τα ὡς χρυσὸν
ἀπὸ τὰς ἁμαρτίας μας.

—

Θαμβοῦται εἰς τῆς φύσεως
τὴν καλλονὴν ὁ ὀφθαλμός.
Τῆς πλάσεως εἶν' ὁ ψαλμὸς
ψαλμὸς εὐχαριστήσεως.

—

Τὸ ἱερόν Σου θέλημα
τὸν βίον μας ἂς διοικῇ,
πρὸς δόξαν Σου διηνεκῆ,
πρὸς μέγα μας ὠφέλημά.

Α. Ρ. Ραγκαβης

ΦΩΝΑΙ
ΑΠΟ ΤΩΝ ΤΑΦΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΝΕΚΡΩΝ
Μ. Γαλανοῦ.

Εἶνε χειμὼν Ἰανουάριος μήν, καὶ τί χειμών! Ἐξόχως δριμύς, ἀπειλητικός, θυελλώδης! Ὁ νότος καὶ ὁ βορρᾶς ἦσαν, ὡς δύο παλαισταὶ καὶ μονομάχοι. Πότε νικᾷ ὁ εἷς, καὶ πότε ὁ ἕτερος. Αἱ χιόνες διαδέχονται τὰς βροχάς, καὶ αἱ βροχαὶ τὰς χιόνας· ὧραι δύσκολοι δι' ἀνθρώπους πτωχούς· πολλαὶ ἐργασίαι διακόπτονται χωρὶς ὁ στόμαχος καὶ τὸ σῶμα νὰ διακόπτουν τὰς ἀπαιτήσεις των. Ἐκεῖνος ἀπαιτεῖ τροφήν· αὐτὸ ἀπαιτεῖ θερμότητα καὶ ἔνδυμα· ὤ! πόσοι δυστυχεῖς μένουν μὲ κενὸν τὸν στόμαχον, μὲ τὸ σῶμα ψυχόμενον καὶ ῥιγοῦν!

Εἶνε λοιπὸν Ἰανουάριος μήν, καὶ ὁ βορρᾶς ἐπικρατεῖ, πνέει θυελλώδης, παγερός, καὶ ἡ χιὼν πίπτει ἄφθονος. Ὁδοί, στέγαι οἰκιῶν, ἐξῶσται, βουνά, δένδρα, ἀγροί, τὰ πάντα λευκά.

Ἐνδυθεὶς καλῶς, ἡμέραν τινά, ἐξέρχομαι, προσπαθῶ ν' ἀκούσω τίποτε· βαθεῖα σιγή· οὔτε φωναὶ ἀνθρώπων, οὔτε φωναὶ πτηνῶν ἢ ζώων· ἡ χιὼν ἁπλοῦται λευκή, ἀλλὰ πένθιμος, ὡς σάβανον· πρὸς στιγμὴν αἰσθάνομαι ῥῖγος, νομίζω ὅτι εὑρίσκομαι ἐντὸς νεκροπόλεως καὶ ταχύνω τὸ βῆμά μου, ὅπως ἐξέλθω αὐτῆς. Περαιτέρω συνάντησα τρεῖς διαβάτας, ἕνα ἄνδρα, μίαν γυναῖκα, καὶ ἓν παιδίον· ἤρχοντο, φαίνεται, ἐκ τῆς ἐξοχῆς· τὰ ἐνδύματά των ἦσαν πλήρη νιφάδων. Ἔκρυπτον τὰ πρόσωπα ἐντὸς τῶν ἐνδυμάτων των. Μόνον τὸ παιδίον προέβαλε τὴν μύτην του, κατακόκκινην, καὶ εἰς μίαν σύγκρουσιν τῶν ὀδόντων του, ἐφώναξε, προσκολλόμενον εἰς τὴν γυναῖκα, ἥτις ἦτο ἡ μήτηρ του: «ἀ! μάνα μου, κρύο!»

Μετὰ λεπτὰ δέκα εἶμαι ἔξω τῆς πόλεως· οὐδεμία βλάστησις, οὐδεμία ἄνθησις, οὐδεμία πρασινάδα καὶ χλόη. Ἐδῶ, ἐκεῖ, πλησίον, μακράν, πανταχοῦ, χιὼν καὶ μόνη χιών.

Ἰδοὺ ἐκεῖ τὸ νεκροταφεῖον, εἰσέρχομαι, ῥίπτω τὰ βλέμματά μου πρὸς τοὺς τάφους.

Ποῦ εἶνε; ἔχει θάψει καὶ αὐτοὺς ἡ χιών.

Στρέφομαι πέραν, πρὸς τὴν πόλιν· τὸ αὐτὸ θέαμα· μόνον καπνοὶ ἀναθρώσκοντες ποῦ καὶ ποῦ, ἀπὸ μερικὰς καπνοδόχους, μαρτυροῦσιν, ὅτι ὑπὸ τὸ ἐκ χιόνος σάβανον, σπινθηρίζει ἀνθρωπίνη ζωή.

Ἵσταμαι ἐκεῖ ἀκίνητος. Σκέψεις ποικίλαι νέμονται τὴν διάνοιάν μου, συναισθήματα ποικίλα νέμονται τὴν καρδίαν μου· οἱ ὀφθαλμοί μου στρέφονται ἐναλλὰξ ἀπὸ τοῦ νεκροταφείου, τῆς κατοικίας ταύτης τῶν νεκρῶν, οἵτινες ὑπῆρξαν γθές, ἄλλοτε ζῶντες, πρὸς τὴν πόλιν, ἥτις περιέχει ζῶντας, μέλλοντας νεκρούς. Καὶ τὰ ὑψηλότερα τοιουτοτρόπως προβλήματα, τὰ ὁποῖα ταράττουν τὴν ἀνθρωπίνην ψυχήν, ὀρθοῦνται ἐπιβλητικὰ ἐνώπιόν μου. Πρὸς τί ζῶμεν; ποῦ θὰ ἀπέλθωμεν; ὁποῖος κλῆρος μᾶς περιμένει; Καὶ οἰκτίροι τότε ἐκείνους, οἵτινες ζῶσι ζητοῦντες τὴν ἡδονὴν τοῦ παρόντος, χωρὶς ποτὲ ἡ ψυχὴ αὐτῶν νὰ ζητήσῃ, τί μετὰ τὸν βίον τοῦτον περιμένει αὐτήν.

Λέγουσι τοὺς τάφους σιωπηλὰ κατοικητήρια νεκρῶν· ψεῦδος! Ἀπὸ τῶν κατοικητηρίων τούτων ἀνέρχονται μεγάλαι, ἐπίσημοι καὶ σωτήριοι φωναί. Εὐτυχὴς ὅστις ἔχει ὦτα, ἵνα ἀκούῃ αὐτάς!

Ἐὰν ἡ ἀνθρωπίνη ψυχή, πάσχουσα, ζητῇ παρηγορίαν, τὴν παρηγορίαν ταύτην προσφέρει εἰς αὐτὴν ἡ φωνὴ τῶν τάφων. Ἐπίσης, ἐὰν ἡ ἀνθρωπίνη ψυχή, ἐκτροχιαζομένη ἔχει ἀνάγκην συμβουλῆς καὶ ἀπειλῆς, τὴν συμβουλὴν ταύτην, τὴν ἀπειλὴν ταύτην, πολὺ φοβερὰν ἐξαγγέλλουσιν εἰς αὐτὴν τὰ στόματα τῶν τάφων. Τὰ κατοικητήρια ταῦτα τῶν νεκρῶν ἔχουσι φωνὰς διὰ πᾶσαν ψυχὴν ζῶσαν.

Παρέρχεται ἡμίσεια περίπου ὥρα καὶ ἀκόμη σκέπτομαι, σκέπτομαι, σκέπτομαι καὶ καταλαμβάνομαι βαθμηδὸν ἀπὸ εἶδος ἐκστάσεως. Νομίζω, ὅτι βλέπω ἀπλουμένην πρὸ ἐμοῦ πεδιάδα ἀπέραντον καὶ πλῆθος ἄπειρον ἀνθρώπων ἐν αὐτῇ. Οὐδεμία τάξις εἶνε ἀποῦσα· οἱ πάντες ἔχουσι συρρούσῃ. Ἄνδρες, γυναῖκες, νέοι, νεάνιδες, γέροντες, παιδία, αὐτοκράτορες, βασιλεῖς, ὑπουργοί, εὐγενεῖς, κληρικοί, λαϊκοί, πλούσιοι, πένητες, ὑγιεῖς, ἀσθενοῦντες, εὔμορφοι, δύσμορφοι, πλῆθος καλῶν, πλῆθος κακῶν. Καὶ μετὰ τῶν πολλῶν ἀνθρώπων πολλαὶ βοαί, νομίζεις, ὅτι καταρρέουσι ποταμοὶ ἀπὸ ὀρέων, ὅτι ἠχοῦσι κύματα πολύφλοισβα· ἀκούεις τὰ πάντα καὶ ἀκούεις οὐδέν.

Αἴφνης ἡ πεδιὰς ὅλη σείεται καὶ βροντὴ τρομακτικὴ διατρέχει τὸν οὐρανόν· νομίζεις, ὅτι ἡ γῆ κλονεῖται ἐκ θεμελίων, ὅτι τείνει νὰ βυθισθῇ εἰς τὸ χάος· ἡ φωνὴ τῆς φύσεως κατισχύει τῆς φωνῆς τῶν ἀνθρώπων. Σιωπηλὸς τρόμος κυριεύει αὐτούς. Οἱ πάντες προσβλέπουσιν ἀλλήλους τρέμοντες καὶ ὠχροί. Ἡ ὄψις τοῦ πένητος εἶνε ὡς ἡ τοῦ κηροῦ, καὶ ἡ ὄψις τοῦ αὐτοκράτορος, εἶνε ὡς ἡ τοῦ σουδαρίου.

Ἐκεῖ νέος σεισμὸς γίνεται, λευκὸν δὲ νέφος καλύπτει τὸ δυτικὸν τῆς πεδιάδος, ὅπου κεῖται νεκροταφεῖον εὐρύ, καὶ ἐντὸς τοῦ νέφους θόρυβος καὶ φωναί· ἐπέρχεται μετὰ μικρὸν σιγή, ἀλλ'

ἡ σιγὴ αὕτη εἶνε φοβερωτέρα τῶν θορύβων. Αἴφνης, τὸ νέφος διαλύεται, καὶ μυριπλασίως ἄλλων ἀνθρώπων ἀποκαλύπτεται· οἱ πάντες φέρουσιν ἐνταφίους σινδόνας καὶ βαδίζουσιν ἀσκεπεῖς, ἀνυπόδητοι. Οἱ νεκροί, ἀναζήσαντες, προχωροῦσι πρὸς τοὺς ζῶντας, οἵτινες αὔριον θὰ εἶνε νεκροί· καὶ οἱ ζῶντες, προχωροῦσι καὶ αὐτοί, χωρὶς νὰ τὸ θέλωσιν, εἰς δύναμιν ὑπερφυσικὴν ὑπείκοντες· οἱ δύο δὲ ὅμιλοι συναντῶνται ἐκεῖ, παρὰ τοὺς τάφους· μικρὰ ἀπόστασις χωρίζει αὐτούς.

Σιγὴ βαθεῖα κρατεῖ ἐπὶ μικρόν· προσβλέπουσιν ἀλλήλους, μυρίαι δὲ ψυχολογικαὶ ἐκφράσεις ἀναφαίνονται ἐπὶ μυρίων μορφῶν· μορφαὶ κλαίουσαι καὶ μορφαὶ μειδιῶσαι· μορφαὶ περιχαρεῖς καὶ μορφαὶ ἀλγοῦσαι, μορφαὶ ἀγγέλων καὶ δαιμόνων μορφαί· ὁποία ὕλη διὰ ζωγράφον καὶ ποιητήν!

Ἀλλ' ἡ σιγὴ διακόπτεται. Εἷς ἐκ τῶν ἀναζησάντων κινεῖται καὶ προχωρεῖ. Σοβαρός, ἥρεμος, ταπεινός, προσέρχεται, ὅπου ἵστανται οἱ ζῶντες αὐτοκράτορες καὶ βασιλεῖς, ἐσθῆτας ἐνδεδυμένοι πολυτελεῖς καὶ ἀπαστραπτούσας· τοὺς θεωρεῖ ἐπὶ μικρόν, ὑπανοίγει τὰ χείλη του πενθίμως μειδιῶν, καὶ κατόπιν διὰ φωνῆς ἠχηρᾶς, σταθερᾶς, ἐπισήμου λαλεῖ πρὸς αὐτοὺς τοιαῦτα:

— Κύριοι! ἔχω δικαίωμα νὰ σᾶς καλῶ ἁπλῶς **κυρίους**. Ἐὰν ἔζων ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς κοσμικῆς μου δόξης, ἠδυνάμην νὰ σᾶς καλῶ καὶ τι ἄλλο, ὀλιγώτερον τούτου. Δι' ἐμὲ αἱ μεγαλειότητες ἦσαν μικρότητες. Ἤθελον νὰ ὑπάρχῃ μία καὶ μόνη Μεγαλειότης: **Ἐγώ**! καὶ τὸ κατώρθωσα· τὰ στέμματα δι' ἐμὲ ἦσαν ἀθύρματα· βασιλεῖς ἔκαμνα θεράποντας καὶ θεράποντας ἔκαμνα βασιλεῖς. Ἤμην τὸ εἴδωλον τοῦ ἔθνους μου καὶ ὁ τρόμος τῶν ἐχθρῶν μου. Ἡ Εὐρώπη ὅλη ἐπάγωνεν, ὅταν μ' ἔβλεπεν, καὶ ἔτρεμεν, ὅταν ἤκουε τὴν φωνήν μου.

Οἱ ἄνθρωποι φοβοῦνται τὴν θάλασσαν, τὴν τρικυμίαν, τὴν πλήμμυραν, τὸ πῦρ, τὸν κεραυνόν, τὸν θάνατον. Αἴ! ἐμὲ λοιπὸν ἐφοβοῦντο ἔτι πλέον, διότι ἤμην, ὡς ὅλα αὐτά, πλέον ἢ αὐτά. Οἱ στρατοὶ ἠφανίζοντο πρὸ τῆς κραυγῆς μου, ἥτις ἐξήρχετο ἐκ τῶν στομάτων τῶν πυροβόλων. Οἱ λαοὶ ἔτρεμον τὸ βλέμμα τοῦτο, ὅπερ ἦτο ἀστραπὴ φλέγουσα, κεραυνὸς κατακαίων, καὶ οἱ αὐτοκράτορες, ὀνειρευόμενοι με καθ' ὕπνους, ἔντρομοι ἀνεπήδων τῆς κλίνης των.

Ἐπὶ ἔτη πολλὰ ἡ Εὐρώπη εἶχεν ἀπορροφηθῆ εἰς ἓν μόνον ἔθνος, τὴν Γαλλίαν! καὶ ἡ Γαλλία εἶχεν ἀπορροφηθῆ εἰς ἕνα καὶ μόνον ἄνθρωπον, ἐμέ! Ἡ Γαλλία ἤμην ἐγώ! ἡ Εὐρώπη ἤμην **Ἐγώ**! καὶ ἤμην πλέον ἢ αὐταί· ἦσαν αἱ δοῦλαί μου, καὶ ἤμην ὁ δεσπότης των· ὅτε ἀνήγειρα τὸν πόδα μου, αὐταὶ ἔκυπτον τὸν τράχηλον αὐτῶν.

Ἀλλ' ὑπῆρχε δίκης ὀφθαλμός. Εἶχα φθάσει εἰς τὸ κατακόρυφον τῆς δόξης καὶ τῆς δυνάμεώς μου· τὸ στέμμα μου δὲν ἐχρειάζετο ἄλλην λάμψιν, ὁ βραχίων μου δὲν ἐχρειάζετο ἄλλην ἰσχύν· ἡ λέξις **ἀδύνατον**! κατήντησε νὰ νομίσω, ὅτι ἔπρεπε νὰ διαγραφῇ δι' ἐμέ! μωρὰ ἀλαζονεία τοῦ σκώληκος καὶ τοῦ μύρμηκος! Ἓν καὶ μόνον ἀπεδείχθη ἐν τῷ βίῳ μου ἀδύνατον· **ἡ ἀξίωσίς μου αὕτη**· ὁ ἀστὴρ τῆς τύχης μου ὠχρίασεν ἐν Ῥωσσίᾳ καὶ ἔδυσεν εἰς τὸ Βατερλώ. Ποία πνοὴ ἀπέσβεσεν αὐτόν; ἡ πνοὴ τῶν ἀνθρώπων; οὐχί! Ἀστὴρ τοιοῦτος ἦτο δυνατὸν μόνον ἀπὸ θείας πνοῆς ν' ἀποσβεσθῇ. Οἱ ἄνθρωποι ἐξετέλεσαν ἁπλῶς ὅ,τι ἀπεφάσισεν ὁ Θεός.

«Τοιουτοτρόπως Ἐγώ, ὁ Αὐτοκράτωρ τῶν αὐτοκρατόρων, ὁ διὰ τοῦ σταρμοῦ συγκινῶν τὴν Εὐρώπην ὁλόκληρον, ὁ κρούων τὸν πόδα μου καὶ δημιουργῶν στρατιάς, ὁ δεσπότης καὶ τὸ εἴδωλον τόσων λαῶν, ὁ δυνάμενος διὰ τῆς παλάμης μου νὰ συντρίψω ἔθνη ὁλόκληρα, ὁ κρατῶν μεταξὺ τῶν δακτύλων μου τὸ νῆμα τῆς ζωῆς ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων, ὁ δυνάμενος διὰ μιᾶς μου πνοῆς ν' ἀποσβέσω τὸν λύχνον τοῦ βίου αὐτῶν, ὁ ἀνίκητος, ὁ Ὁριαμβευτής, ὁ παντοδύναμος, σώζων τὴν κεφαλήν μου διὰ τὴν γενναιότητα τῶν ἐχθρῶν μου, καθηλώθην αἰχμάλωτος ἐπὶ μεμονωμένου βράχου, καὶ Ἐγώ, ὁ τοσούτους πιέσας καὶ συνθλίψας, ἠσθάνθην ἐπὶ τοῦ τραχήλου μου τὸν ζυγὸν ἑνὸς ἀκάμπτου δεσμοφύλακος. Μεγαλειτέρα χλεύη καὶ εἰρωνεία τῆς ἄλλοτε παντοδυναμίας μου ἦτο ἀδύνατον νὰ ὑπάρξῃ· ἐγόγγυσα δι' αὐτήν· ἀλλὰ κατόπιν ἐγνώρισα ὅτι ἐπληροῦντο ἐπ' ἐμὲ τὰ κρίματα τῆς θείας δικαιοσύνης.

Μετὰ τὴν ἧτταν τοῦ Βατερλὼ ἐσκέφθην ν' αὐτοκτονήσω· δὲν τὸ ἔκαμα, καὶ ἐπροτίμησα τὴν κάθειρξιν καὶ τὴν ἱστορίαν· πολλοὶ ὤκτιραν τὴν τύχην μου· ἀλλὰ καὶ ἐγὼ ὤκτιρα ἐμαυτόν. Ἐπὶ τοῦ βράχου τῆς Ἁγίας Ἑλένης, μακρὰν τῆς ἐκ τῶν ἐγκοσμίων τύρβης καὶ ἀποτυφλώσεως, παρὰ τὰς κυματοπλήγας αὐτοῦ ἄκρας, ἐφιλοσόφησα ἐπὶ τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων καὶ διεῖδον τὸ μάταιον τῶν ἐγκοσμίων μεγαλείων. Περὶ τὰ τέλη τῆς ζωῆς μου, ἐὰν μοὶ ἔλεγες: «Ἄφες τὸν βράχον τοῦτον καὶ ἀνάλαβε τὴν προτέραν τιμήν καὶ δόξαν», Θ' ἀπηρνούμην τὴν πρόσκλησιν ταύτην. Ἐν τῇ αἰχμαλωσίᾳ μου ἤμην μεγαλείτερος ἢ ἐν τῇ παντοδυναμίᾳ μου, διότι ἐν ἐκείνῃ μὲν ἤμην ἀνώτερος τῶν παθῶν μου, ἐν ταύτῃ δὲ ἤμην δοῦλος αὐτῶν· τοῦ δεσπότου τῆς Εὐρώπης ἐδέσποζον ἔνστικτα τυφλά.

Ὁ βράχος τῆς Ἁγίας Ἑλένης δὲν ἦτο ἡ τελευταία μου κατοικία· ἦλθεν ἡμέρα, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ ψυχή μου ἐγκατέλιπε τὸ σῶμά μου· οὔτε φωνὴ πλέον ἠλεκτρίζουσα καὶ ἐκπτοοῦσα,

οὔτε βλέμμα ἀστράπτον καὶ καταπλῆσσον, οὔτε βραχίων πατάσσων καὶ διασκορπίζων· τὸ σῶμά μου ἔκειτο ἄπνουν, ἀκίνητον, καὶ μικρὸν δὲ παιδίον ἦτο μυριάκις ἰσχυρότερόν μου· τεθὲν ἐν τῷ τάφῳ ἐγένετο χοῦς, ὁ δὲ ἄνεμος, ὁ ἀνακινῶν αὐτόν, ἔφερεν ἴσως τὰ μόρια αὐτοῦ εἰς τὰς πεδιάδας τῆς Ἰταλίας καὶ τὴν γῆν τῆς Ἀουδερλίτσης, ὅπου ἄλλοτε ὁ ἥλιος μ' ἐφώτισεν ὀλιγώτερον λαμπρὸς ἢ ἐγώ.

(Ἀκολουθεῖ)

ΕΥΕΡΓΕΤΕΙΤΕ.

Εἰς γῆν ἡ νεφέλη τὴν δρόσον της χύνει,
ὡς πᾶσα φυτεία ἡ ἄκανθα πίνει,
πλὴν σῦκα ἢ μῆλα δὲν φέρει αὐτή·
τὰ μῆλα παράγει ἡ φίλη μηλέα,
ἡ ἄκανθα κέντρα παρέχει ὀξέα·
μὴ ἄλλο τις μάτην ἐκ ταύτης ζητῇ.

Εἰς πλείστων ὁμοίως ἀνθρώπων καρδίας
ἀφθόνως προχέων βροχὴν εὐποιίας
εὐγνώμονα μάτην ζητεῖ τις θαλλόν.
Τοιαύτη εὐώδης καὶ εὔκαρπος βλάστη
βλαστάνει οὐχὶ ἐν καρδίᾳ ἑκάστῃ·
ἐκ φύσεων μόνον καλῶν τὸ καλόν.

Ἀλλ' ὥσπερ ἡ πλήρης ἐξ ὄμβρου νεφέλη
τὸ ἔργον οὐδέποτ' αὐτῆς ἀναστέλλει,
διότι καὶ βλάστην ποτίζει κακήν,
ὁμοίως καρδία μεστὴ εὐσπλαγχνίας,
καὶ ὄξος ποιοῦσα ἀγνῶμον πικρίας,
ἀεὶ χέει ὄμβρον ἐλέους γλυκύν.

Πατὴρ ἐλεήμων τὸ πᾶν ἐπιβλέπει·
ὁ ἔλεος σπείρων τὸ ἔλεος δρέπει·
εἷς κόκκος παρέχει καρπὸν ἑκατόν.
Ὁ χάριτας σπείρων χαιρέτω· ἠμείφθη·
οὐαὶ τῇ ἀκάνθῃ! πῦρ βρέμον ἀνήφθη
εἰς ἄφθιτον καῦσιν τοιούτων φυτῶν.

Κ. ΔΙΔΑΕΙΣΜΑΣ.

ΠΕΡΙ ΑΔΟΚΙΜΩΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

Τὰ βιβλία, περὶ ὧν κατωτέρω ποιεῖται λόγον ὁ κ. Δημητρακόπουλος, ἔχουσι μεγάλην κυκλοφορίαν μεταξὺ τοῦ λαοῦ καὶ θεωροῦνται οἱονεὶ θεόπνευστα, καίπερ, καθόσον ἡμεῖς γινώσκομεν, φανταστικὰ καὶ πλήρη προλήψεων. Τοσοῦτον δὲ εἶνε τὸ πρὸς αὐτὰ σέβας τινῶν, ὥστε κινδυνεύει τις νὰ χαρακτηρισθῇ παρ' αὐτοῖς ὡς ἀμφιβόλου πίστεως, ἐὰν τολμήσῃ νὰ εἴπῃ λόγον κατ' αὐτῶν. Φρονοῦμεν ὅτι ἤθελεν εἶναι καλὸν ἐὰν ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἐξήταζε καὶ ἐχαρακτήριζε δεόντως διά τινος ἐγκυκλίου αὐτῆς τὰ βιβλία ταῦτα. Καθ' ἡμᾶς αἱ προλήψεις καὶ αἱ δεισιδαιμονίαι εἰσὶν ἐξ ἴσου καὶ αἱ ἀσεβεῖς ἰδέαι πολεμητέαι. Ἡ δὲ κοινωνία ἡμῶν ἔχει ἀνάγκην ἀνακαθάρσεως ἔνθεν μὲν ἐκ τῶν ἀσεβῶν καὶ ὑλιστικῶν ἰδεῶν, ἔνθεν δὲ ἐκ τῶν προλήψεων καὶ τῶν δεισιδαιμονιῶν· διότι ἑκάτεραι ἀντιπίπτουσι τῇ ὀρθοδοξίᾳ, αἱ μὲν κατ' ἔλλειψιν, αἱ δὲ καθ' ὑπερβολήν. Ἀπαιτεῖται πολλὴ καὶ συστηματικὴ ἐργασία ἔκ τε τοῦ ἀνεπτυγμένου καὶ ζηλωτοῦ κλήρου, ἔκ τε τῶν θεολογούντων καὶ ἐκ τῶν ἄλλων χριστιανῶν ἐπιστημόνων, ὅπως διδαχθῇ τὸ πολὺ πλῆθος ὅσα περὶ μελλούσης ζωῆς καὶ τῶν ἄλλων σωστικῶν ἀληθειῶν ἀμιγῆ καὶ ἀνόθευτα διδάσκουσιν αἱ Γραφαὶ καὶ οἱ ἔνδοξοι τῆς ἐκκλησίας ἡμῶν διδάσκαλοι. Τὸ περιοδικὸν τῆς «Ἀναπλάσεως» δὲν θὰ παραλίπῃ ἀναπτύσσον ἐν καιρῷ καὶ τὰ θέματα ταῦτα.

Ἐκ τῆς ἐπιτροπείας

ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΚΑΙ ΚΛΗΡΟΣ.

Ἂν δὲν εἶναι ἀκριβὴς ἡ θεωρία τοῦ Θεοκρατικοῦ συστήματος ὅτι ὁ γενεσιουργὸς λόγος καὶ ὁ σκοπὸς πάσης πολιτείας εἶνε ἡ Θρησκεία, ἀναμφισβήτητον ὅμως τυγχάνει ὅτι αὕτη εἶνε ὁ πρώτιστος δεσμὸς πάσης πολιτείας. Λαὸς ἄρα ἀδιαφορῶν πρὸς τὴν Θρησκείαν αὐτοῦ παρέχει τὰ πρῶτα συμπτώματα τῆς ἠθικῆς καταπτώσεως, ἥτις ἄγει εὐθὺ εἰς τὴν κοινωνικὴν παραλυσίαν καὶ τὸν ὄλεθρον.

Αἱ ἀλήθειαι αὗται, ἃς ἐκύρωσεν ὁλόκληρος ἡ ἱστορία τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, εἶνε τοσοῦτον ψηλαφηταὶ καὶ γενικῶς παραδεδεγμέναι, ὥστε κενόσπουδος ἤθελεν εἶσθαι πᾶσα περὶ αὐτῶν συζήτησις.

Δὲν προτιθέμεθα λοιπὸν νὰ ἀναπτύξωμεν θρησκευτικὰς θεωρίας, οὐδὲ νὰ ἀσχοληθῶμεν εἰς ὑψηλὰς θεολογικὰς ἰδέας, διότι ἄλλως τε τοῦτο, τὸ μὲν ἤθελεν εἶσθαι ἐπέμβασις εἰς ἀλλότρια καθήκοντα, τὸ δὲ θὰ ἤλεγχεν ἐσφαλμένην ἀντίληψιν τῆς καταστάσεως τῆς κοινωνίας ἡμῶν, ἥτις τό γε νῦν ἔχον, δὲν ἀρέσκεται εἰς τοιαύτας μελέτας. Τὸ ἐνασχολῆσον ἡμᾶς ζήτημα δὲν ἀπαιτεῖ ἰδίας θεολογικὰς γνώσεις· εἶνε ἁπλοῦν καὶ πρακτικόν, ἐξ ἄλλου ὅμως εἶνε καὶ καθαρῶς οὕτως εἰπεῖν προκαταρκτικόν, ἡ ἐξέτασις τουτέστιν αὐτοῦ ἀνάγκη νὰ προηγηθῇ παντὸς ἀγῶνος, πάσης προσπαθείας πρὸς θρησκευτικὴν ἀναμόρφωσιν καὶ διάπλασιν τῆς κοινωνίας ἡμῶν. Πρόκειται ἡ ἔρευνα τῶν αἰτίων τῆς καταπτώσεως ἐν ᾗ διατελεῖ παρ' ἡμῖν ἡ Θρησκεία. Πάντες διαγιγνώσκομεν τὴν κατάπτωσιν ταύτην, συνορῶμεν τὴν θρησκευτικὴν καχεξίαν τῆς κοινωνίας ἡμῶν καὶ τὴν χαλάρωσιν τῶν θρησκευτικῶν δεσμῶν, προβλέπομεν τὸν ἀπειλοῦντα ἡμᾶς ἠθικὸν θάνατον καὶ συναισθανόμεθα τὴν ἀνάγκην τῆς ἠθικῆς ἀναμορφώσεως

τῆς κοινωνίας ἡμῶν. Ἀποροῦμεν ὅμως τί παθὼν ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς δείκνυσι τηλικαύτην ἀσύγγνωστον ἀδιαφορίαν πρὸς τὴν θρησκείαν αὐτοῦ, πρὸς τὴν ὁποίαν ὀφείλει ἐπὶ πᾶσι καὶ τὴν ἐθνικὴν αὐτοῦ ὕπαρξιν. Ἀλλ' εἶνε ἄρά γε εὔλογος ἡ ἀπορία αὕτη; Ὁ λαὸς τάχα ὑπέχει τὴν εὐθύνην τῆς καταπτώσεως τοῦ θρησκευτικοῦ συναισθήματος; Ναί· θὰ ἀπαντήσωσιν οἱ ἐξ ἐπιπολῆς ἐξετάζοντες τὸ πρᾶγμα, ἀλλὰ δὲν θὰ συμφωνήσωσι μετ' αὐτῶν οἱ ζητοῦντες βαθύτερον τὰ αἴτια τῆς καταστάσεως ταύτης. Ἴδετε πῶς διδάσκεται ἐν τῇ οἰκογενείᾳ ἡ χριστιανικὴ Θρησκεία· παρατηρήσατε ὁποία ἡ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις καὶ τοῖς σχολείοις θρησκευτικὴ διδασκαλία· ἐξετάσατε τὴν κατάστασιν τοῦ κλήρου καὶ κατὰ πόσον οὗτος, ὁ ἐνταλμένος τὴν θρησκευτικὴν τοῦ λαοῦ διάπλασιν, ἐπιτελεῖ τὸ καθῆκον αὐτοῦ, καὶ θέλετε ἀπορήσει μετ' ἐμοῦ πῶς ὑπάρχουσιν ἔτι ἄνθρωποι διατηροῦντες ἐν ἑαυτοῖς ἀλώβητον τὴν περὶ ὑπάρξεως ἀνωτάτου Ὄντος πεποίθησιν αὐτῶν, πῶς ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι ἔξω τῆς ἀθεϊστικῆς σημαίας τοῦ Buchner!

Καὶ δικαία καὶ εὔλογος εἶνε ἡ ἀπορία αὕτη διὰ τὸν γνωρίζοντα πῶς τελεῖται, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἰδίως, ἡ κατ' οἶκον θρησκευτικὴ μόρφωσις τοῦ ἀτόμου, ποῖα τὰ πρῶτα σπέρματα, τὰ ὁποῖα οἱ γονεῖς ἐμβάλλουσιν εἰς τὰς ἀπαλὰς ψυχὰς τῶν τέκνων των, ποῖαι εἶναι αἱ πηγαὶ ἐξ ὧν ὁ λαὸς ἀρύεται τὰς θρησκευτικὰς αὐτοῦ πεποιθήσεις. Γραώδεις προλήψεις, τερατώδεις δεισιδαιμονίαι καὶ θρησκευτικαὶ πεποιθήσεις ἄντικρυς εἰδωλολατρικαὶ εἶνε τὰ πρῶτα θρησκευτικὰ διδάγματα, τὰ ὁποῖα τὸ τέκνον κληρονομεῖ παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. Οὕτως ἡ ἐν τῇ οἰκογενείᾳ διδασκαλία φέρει χαρακτῆρα καθαρῶς ἀντιθρησκευτικόν. Ἀμαθὴς ὁ πατήρ, ἀμαθὴς ἡ μήτηρ, οὐδαμῶς πταίουσι διδάσκοντες τὸ τέκνον των, ὅτι ὁ κόσμος οὗτος ἐνοῦται μετὰ τοῦ κόσμου τῆς αἰωνίας ζωῆς διὰ τριχίνης γεφύρας ὑπὸ τὰ τόξα τῆς ὁποίας κοχλάζουσιν ἀεννάως παμμεγέθεις λέβητες ὑπὸ τὴν αὐστηρὰν ἐπίβλεψιν τάγματος δαιμόνων, ὅτι ἡ ψυχὴ τοῦ ἀποθνήσκοντος ὀφείλει νὰ διέλθῃ τὴν γέφυραν ταύτην, καὶ ἂν μὲν εἶνε δικαία, μεταβαίνει εἰς τὸν ἀντιπέραν παράδεισον, ἔνθα αἱ παντοειδεῖς ἀπολαύσεις, ἂν δὲ ἄδικος, θραύεται ἡ γέφυρα ἐκ τοῦ βάρους τῶν ἁμαρτιῶν καὶ ἡ ψυχὴ πίπτει εἰς τοὺς κοχλάζοντας λέβητας καὶ εἰς τὴν διάκρισιν τῶν δαιμόνων. Οὐδαμῶς πταίουσι! Εἶνε καὶ αὗται πεποιθήσεις ἡ ἀποτελοῦσαι πατρικὰς ὑποθήκας, τὰς ὁποίας οἱ γονεῖς εὐλαβῶς μεταδίδουσιν εἰς τὰ τέκνα των, ἡ ἀρυσθεῖσαι ἐκ τῶν παρ' ἡμῖν ἐνίων θρησκευτικῶν βιβλίων, ἅτινα τόσον ἀρειδῶς ἔθετο εἰς κυκλοφορίαν ὁ ὑπερβάλλων θρησκευτικὸς ζῆλος ἀμαθῶν καλογήρων.

Τίς ἀγνοεῖ τὴν ἐρεβώδη καὶ ἀποτρόπαιον διδασκαλίαν τῆς λεγομένης «Ἐπιστολῆς τοῦ Χριστοῦ», τῆς κιβωτοῦ ταύτης τῶν θείων βουλῶν, ἥτις ἐντὸς λίθου μεγέθους ὠοῦ ἔπεσέ ποτε ἐξ οὐρανοῦ ἐν ἀστραπαῖς καὶ βρονταῖς, ἵνα διερμηνεύσῃ εἰς τοὺς θνητοὺς τὰς βουλὰς τοῦ Θεοῦ; Τίς εὐσεβὴς γονεὺς παρέλιπε νὰ ἀναγνώσῃ εἰς τὰ τέκνα του τὰς ζοφερὰς εἰκόνας τῆς «Ἐπιστολῆς τῆς Παναγίας», ἐν ᾗ αὕτη ἐκτίθησι τὰς ἐντυπώσεις ἃς ἔσχε περιηγηθεῖσα τὴν Κόλασιν; τὰς βασάνους, ἃς ὑφίσταται ἡ μοιχαλὶς ἀναρτωμένη ἐκ τῶν μαστῶν καὶ ὁ ξυκοζυγίζων παντοπώλης; Τίς δὲν ἀνέγνω τὴν «Ἁμαρτωλῶν Ἐξωτηρίαν» ἐξ ἧς ὁ λαὸς ἀρύεται τὰς θρησκευτικὰς αὐτοῦ πεποιθήσεις;

Ἀλλ' ὅταν ὑπὸ τοιαύτας προϋποθέσεις συλλαμβάνῃ τὸ ἄτομον τὴν πρώτην περὶ Θεοῦ καὶ θρησκείας ἰδέαν, ὅταν ἐξέρχηται τῆς οἰκογενείας ἀποκομίζον τοιαύτας τερατώδεις θρησκευτικὰς πεποιθήσεις, πῶς θέλετε νὰ διατηρήσῃ τὸν ἐλάχιστον πρὸς τὴν ἀληθῆ θρησκείαν του σεβασμόν; Ἀφ' οὗ ἐκ τοιούτων βιβλίων ἐκδεδομένων ὑπὸ τὴν ἀνοχὴν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ἀρχῶν, ἐνωτίζεται τὸ ἄτομον ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων, ἀφ' οὗ οὐδέποτε ἐδιδάχθη τὴν ἀληθῆ, τὴν οὐσιαστικὴν θρησκείαν, ἀφ' οὗ οὐδέποτε ἤκουσε τὰς μεγάλας τοῦ χριστιανισμοῦ ἀληθείας, εἶνε τάχα παράλογον ἐὰν χαρακτηρίσῃ τὴν θρησκείαν αὐτοῦ ὡς Ἑβραϊκὴν μυθολογίαν, ἀφ' οὗ ὅπως ἀντελάβετο αὐτῆς κατ' οὐδὲν διαφέρει τῶν Ἀραβικῶν μύθων τῆς Χαλιμᾶς; Ἀφ' οὗ ἡ θρησκευτικὴ τοῦ λαοῦ διάπλασις ἀφέθη εἰς τοιαύτην ἐν τῇ οἰκογενείᾳ εἰδωλολατρικὴν διδασκαλίαν, ἀφ' οὗ διὰ τοιούτων μέσων ἐπιδιώκεται ἡ παγίωσις καὶ ἡ ἐμπέδωσις τοῦ θρησκευτικοῦ συναισθήματος, εἶνε πολὺ φυσικὴ ἡ ὀσημέραι παρατηρουμένη πύκνωσις τῆς τάξεως τῶν ἀπαισίων δοκησισόφων νεωτεριστῶν. Ἀφ' οὗ ἡ «Ἐπιστολὴ τοῦ Χριστοῦ» παρεδόθη εἰς τὸν λαὸν ὡς τὸ καθαρτήριον πῦρ, ὡς ἡ πανάκεια πάσης νόσου καὶ πάσης μαλακίας, ἀφ' οὗ εἰς τοιαύτας φυλλάδας, ἀποκυήματα ζοφερᾶς φαντασίας, διεπιστεύθη ἡ εἰς τὸν λαὸν μετάδοσις τῶν ὑγιῶν τῆς θρησκείας ἀρχῶν, δὲν εἶνε εὔλογος ἡ ἀπορία διατί ἡ «Δύναμις καὶ Ὕλη» εὗρε χιλιάδας ἀναγνωστῶν.

Οὕτως, ἐν ᾧ ἀφ' ἑνὸς ἡ μὲν ἐν τῇ οἰκογενείᾳ διδασκαλία φέρει τὴν σφραγῖδα καθαρᾶς εἰδωλολατρείας, ἡ δ' ἄλλως πως ἐπιχειρουμένη θρησκευτικὴ τοῦ λαοῦ παίδευσις χρησιμεύει μᾶλλον εἰς διάσεισιν καὶ χαλάρωσιν τοῦ θρησκευτικοῦ δεσμοῦ, ἐξ ἄλλου ὁ κλῆρος, ὅστις ἠδύνατο διὰ καταλλήλου καὶ ἐνδελεχοῦς διδασκαλίας νὰ φέρῃ πλῆρες ἀντίρροπον εἰς τὴν κατάστασιν ταύτην, δὲν φαίνεται ἀντάξιος τοῦ μεγάλου αὐτοῦ προορισμοῦ. Ἂν, ὡς λέγει ὁ οὐρανοφάντωρ Βασίλειος, οἱ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱεραρχίας πατέρες εἰσὶ τεταγμένοι, ἵνα μεταδίδωσι τῷ λαῷ τοῦ Θεοῦ τὰς αὐγὰς καὶ ἐπιλάμψεις, ἀναμφιβόλως ὁ παρ' ἡμῖν κλῆρος οὐδέποτε κατενόησε τὸν προορισμὸν αὐτοῦ, οὐδ' ἐπετέλεσεν ὡς ἔδει τὸ καθῆκόν του.

Ἀλλ' οὔτε εἶνε δυνατὸν νὰ κατανοήσῃ τοῦτο κλῆρος ἄμοιρος πολλάκις καὶ αὐτῆς τῆς στοιχειώδους παιδεύσεως, κλῆρος οὗτινος ἡ τύχη οὐδέποτε ἐπεσπάσατο τὴν μέριμναν τῶν κατὰ καιροὺς ἁρμοδίων, ἀλλὰ χειροτονηθεὶς ἅπαξ ἀφέθη εἰς τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ πτωχοῦ λαοῦ· οὕτω δὲ παρίστησι τὸ λυπηρὸν θέαμα τάξεως ἀνθρώπων ἀγωνιζομένων τῶν περὶ ἄρτου ἀγῶνα. Τὸ ἱερατικὸν ἀξίωμα, μὴ δυνάμενον ὑπὸ τοιαύτας προϋποθέσεις νὰ διατηρηθῇ ἐν τῇ περιωπῇ αὐτοῦ, κατέπεσεν εἰς ἁπλοῦν βιοποριστικὸν ἐπάγγελμα, ἡ δὲ τέλεσις τῶν μυστηρίων καὶ αἱ λοιπαὶ ἔξω τῆς ἐκκλησίας ἱεροτελεστίαι χρησιμεύουσιν ὡς ἀργυρολογικὸν μέσον. Οἱ ταλαίπωροι ἱερεῖς ἠναγκασμένοι νὰ ἀποζῶσιν ἐκ τῆς γλίσχρου ἀμοιβῆς τῶν χριστιανῶν, καραδοκοῦσι, μὲ τὸ περιτραχήλιον ὑπὸ μάλης, νὰ ἀκούσωσι πενθίμως ἠχοῦντας τοὺς κώδωνας τῶν ἐκκλησιῶν, ἵνα παρευρεθῶσιν αὐτόκλητοι πολλάκις ἐν τῇ κηδείᾳ· ἢ περιμένουσι τὰς Ἑλληνικὰς Καλένδας, ἵνα ἐξέλθωσι πανστρατιᾷ καὶ περιέλθωσι τὰς οἰκίας πάσας, οἱονεὶ ἐκλιπαροῦντες δίκην ὀχληροῦ ἐπαίτου τὸν ὀβολὸν τοῦ πτωχοῦ λαοῦ. Οὕτω δὲ ἡ ἱερατικὴ πορφύρα περιάγεται εἰς τὰς ὁδοὺς τῶν πόλεων καὶ χωρίων ὡς ὄργανον χρηματισμοῦ! Ἀλλ' ἡ τοιαύτη κατάστασις ἐξευτελίζει τὴν θρησκείαν, ἀποτρίβει τὸ γόητρον αὐτῆς καὶ ἐκμηδενίζει τὴν θρησκευτικὴν τοῦ λαοῦ ἰδέαν καὶ τὸ πρὸς τὸν κλῆρον σέβας αὐτοῦ, ὅρον sine qua non διὰ τὴν θρησκευτικὴν μόρφωσιν καὶ διαπαιδαγώγησιν τοῦ λαοῦ.

Τὸ πρᾶγμα ἐννοεῖται παρίστησιν ἔτι φοβερωτέραν ὄψιν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ ταῖς κώμαις τοῦ Ἑλληνικοῦ κράτους. Οἱ ἐκεῖ ἱερεῖς, πένητες οἰκογενειάρχαι, κακῶς ἀμειβόμενοι ἐκ τῶν ἔξω τῆς ἐκκλησίας ἱεροτελεστιῶν, ἐπιδίδονται, ἵνα ἐπαρκέσωσιν εἰς τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα εἰς ἄλλα βιοποριστικὰ ἐπαγγέλματα, τιθεῖσι δ' ἐν παρέργῳ τὸ τόσον ὑψηλὸν ὅσον καὶ βαρὺ αὐτῶν ἀξίωμα. Οὕτως ὁ λειτουργὸς τοῦ Ὑψίστου, ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ Δημιουργοῦ τῶν ὄντων καταλείπει τὸ θυσιαστήριον καὶ ὡς ἄλλος Κιγκινάτος ἀναλαμβάνει τὸ ἄροτρον, ἵνα καλλιεργήσῃ τὸν ἀγρόν του!

Εἰς τοῦτο βεβαίως τὸν ὁδηγεῖ αὐτὸ τὸ ἐνστίκτον, αὐτὴ ἡ φυσικὴ ὁρμὴ τῆς αὐτοσυντηρήσεως· ἀλλ' ἡ ἐν ταύτῳ συνένωσις τοῦ ἱερατικοῦ ἀξιώματος μετὰ καὶ ἄλλων ἀσχολιῶν ἔχει συνεπείας ὀλεθρίας, πολὺ ἀνωτέρας ἐκείνων, τὰς ὁποίας προχείρως δύναταί τις νὰ φαντασθῇ. Ἀκούσθω δὲ νὰ ἀναφέρωμεν ὡς χαρακτηριστικὸν τῆς καταστάσεως ταύτης τὸ ἑξῆς γεγονός, οὗτινος ἐγγυώμεθα τὴν ἀκρίβειαν. Ἕν τινι χωρίῳ τῆς Πελοποννήσου γυνή τις ἔπασχεν ἐκ πνευμονίας, ἥτις εἶχε φθάσῃ εἰς τὸ τελευταῖον αὐτῆς στάδιον καὶ ἡ ἀσθενὴς ἐμέτρει τὰς τελευταίας τοῦ βίου της στιγμάς. Ἐζητήθη ὁ ἱερεὺς τοῦ χωρίου, ἵνα τῇ παράσχῃ τὴν ὑστάτην θρησκευτικὴν βοήθειαν, ἀλλὰ τοῦτον ἀπησχόλει ἡ καλλιέργεια τῆς ἔξωθεν τοῦ χωρίου καὶ εἰς ἀπόστασιν μιᾶς περίπου ὥρας κειμένης ἀμπέλου του, ἐδέησε νὰ κληθῇ ἐκεῖθεν, ἀλλὰ πρὶν φθάσῃ εἰς τὸ χωρίον, ἵνα μεταδώσῃ τὰ ἄχραντα μυστήρια εἰς τὴν ψυχοραγοῦσαν, αὕτη ἀπεδήμησεν εἰς χώραν μακράν. . . . ! Ἐπειδὴ δὲ ἡ παρουσία του δὲν ἦτο πλέον χρησίμη, ἡ δὲ κηδεία ἔμελλε νὰ γίνῃ τὴν ἑπομένην, ὁ εὐσεβὴς ἱερεὺς συνήγαγε τὰ κράσπεδα τοῦ ῥάσου του, προσέδεσεν αὐτὰ εἰς τὴν πλατεῖαν καὶ πολύπτυχον ζώνην του καὶ μετέβη εἰς τὸ κτῆμά του, ἵνα συνεχίσῃ τὰς ἐργασίας αὐτοῦ μὲ συνείδησιν ἀναπεπαυμένην πεποιθὼς ὅτι ἐξεπλήρωσε τὸ καθῆκον αὐτοῦ.

Ἀλλὰ μήπως καὶ κατὰ τὸν ἐλάχιστον ἐκεῖνον χρόνον, ὃν διατίθησι πρὸς λατρείαν τοῦ Ἀνωτάτου Ὄντος δύναται νὰ φανῇ ἄξιος τοῦ προορισμοῦ αὐτοῦ; Μόλις γευσάμενος τῆς κατωτάτης παιδεύσεως, τελεῖ ἐν πλήρει καὶ τελείᾳ ἀσυνειδησίᾳ τῶν καθηκόντων αὐτοῦ, ἱερουργεῖ βεβιασμένως καὶ ἄνευ οὐδεμιᾶς ἱερατικῆς κατανύξεως καὶ θρησκευτικῆς εὐλαβείας, εὐτελίζων καὶ ἐπιπαρῳδῶν τὴν θρησκείαν, ἠναγκασμένος δὲ νὰ ἐκτρέφῃ πολυμελῆ οἰκογένειαν, μένει ῥακένδυτος καθ' ὅλην τῆς λέξεως τὴν ἔννοιαν φέρων ὡς μόνον σημεῖον τῆς ἱερωσύνης αὐτοῦ τὴν μακρὰν καὶ ἀτημέλητον κόμην καὶ τὸ ἄμορφον καὶ πεπαλαιωμένον καλυμαύχιον. Καὶ εἰκότως. Ἱερεύς, ὅστις πρὶν ἢ ταχθῇ φύλαξ τοῦ χριστιανικοῦ ποιμνίου, ἐτύγχανε τοιοῦτος αἰγῶν, καὶ πρὶν ἢ ἀναλάβῃ τὴν ποιμαντορικὴν ῥάβδον, ἔσφιγγε διὰ τῆς δεξιᾶς πελωρίαν καλαύροπα, εἶνε πάντη ἀδύνατον νὰ κατανοήσῃ τὸ ὕψος τοῦ ἀξιώματος αὐτοῦ, οὐδὲ τὴν βαρύτητα τῶν καθηκόντων του καὶ τὰς παρομαρτούσας εὐθύνας νὰ συνίδῃ. Ἀμφιβάλλομεν ἂν οἱ ἱερεῖς δύνανται ἄνευ εἰδικῆς ἀδείας νὰ τελῶσι τὸ μυστήριον τῆς ἐξομολογήσεως. Ἐν τούτοις οἱ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ ταῖς κώμαις ἱερεῖς οὐδέποτε ἐδίστασαν νὰ περιβληθῶσι τὴν βαρεῖαν τοῦ πνευματικοῦ τήβεννον καὶ τὸ φοβερώτερον, παραβιάζοντες τὰ ἀπόρρητα τῆς ἱερωσύνης των, νὰ σπερμολογῶσιν ἐκεῖνα ἅτινα ὁ ἐξομολογούμενος ἐνεπιστεύθη εἰς αὐτοὺς ὡς θεματοφύλακας καὶ ἑρμηνεῖς τῶν βουλῶν τοῦ Θεοῦ!

Ἀλλ' ἐρωτῶμεν: τοιοῦτος ἱερεὺς πῶς δύναται νὰ συγκρατήσῃ τὸ γόητρον αὐτοῦ, πῶς δύναται νὰ ἐμπνεύσῃ σεβασμὸν εἰς τὸ ποίμνιόν του; Ποίαν ἠθικὴν ἐπίδρασιν δύναται νὰ ἀσκήσῃ ἐπὶ

τοῦ λαοῦ, καὶ πῶς δύναται νὰ διδάξῃ αὐτὸν, ὅ,τι αὐτὸς οὗτος ἀγνοεῖ; Διατελῶν καὶ οὗτος ὑπὸ τὸ κράτος παχυλῆς ἀμαθείας καὶ μὴ δυνάμενος νὰ ὠφεληθῇ ἐκ τῶν ἐκκλησιαστικῶν συγγραμμάτων, ἅτινα τυγχάνουσιν ἀνώτερα τῆς ἀντιλήψεώς του, προσφεύγει εἰς τὴν «Ἐπιστολὴν τοῦ Χριστοῦ», καὶ τὴν «Ἐπιστολὴν τῆς Παναγίας» καὶ τὰς λοιπὰς καλουμένας ψυχοσωτηρίους φυλλάδας καὶ ἐκεῖθεν σχηματίζει ὁλόκληρον τὸ κεφάλαιον τῶν θρησκευτικῶν του γνώσεων. Εὐκαιρίας δὲ τυχούσης ἀναπτύσσει αὐτὰς ἐνώπιον τοῦ ποιμνίου του καὶ διεκτραγῳδεῖ τὰς βασάνους, ἃς ὑφίσταται ἡ ἁμαρτωλὴ ψυχὴ μετὰ θάνατον, τὰ πύρινα σκαμνία, ἐπὶ τῶν ὁποίων κάθηται, τοὺς διαπύρους ὀβελοὺς, δι' ὧν διαπερᾶται, καὶ ἅπαν τὸ σύστημα τῶν τερατωδῶν πλασμάτων, ἅτινα τίς οἶδε ποία εὐρωτιῶσα φαντασία ἀπεταμίευσεν εἰς διάφορα θρησκευτικά (;) φυλλάδια. Μετὰ τοιαύτην ἀντιθρησκευτικὴν διδασκαλίαν ἕκαστος ἐννοεῖ ὁποίαν περὶ Θεοῦ εἰκόνα συλλαμβάνει τὸ ἄτομον, ὁποίαν περὶ Θρησκείας ἰδέαν σχηματίζει καὶ πόσον δύσκολον εἶναι νὰ διακρίνῃ τὸν Δημιουργὸν τῶν ὄντων ἀπὸ τοὺς ἥρωας τῶν μύθων τῆς Χαλεμᾶς. Ἴσως δὲ δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ σημειωθῇ ὁποίαν ἐπίδρασιν δύναται νὰ ἔχῃ ἡ τοιαύτη διδασκαλία καὶ δι' ἐκεῖνον ὅστις γαλουχηθεὶς ὑπὸ τοιούτων ἰδεῶν, ἀνέλθῃ κατόπιν εἰς ἀνώτερον πνευματικὸν ὁρίζοντα. Οὗτος βεβαίως οὐδένα εὑρίσκει λόγον νὰ πεισθῇ, ὅτι ὁλόκληρος ἡ Θρησκεία δὲν εἶνε κατασκεύασμα ἐπιτηδείων καλογήρων, καὶ ὅτι πᾶσα θρησκευτικὴ ἰδέα δὲν εἶνε χιμαιρικὴ φρεναπάτη. Εἰς αὐτόν, οὐδέποτε διδαχθέντα τὴν ἀληθῆ χριστιανικὴν θρησκείαν, οὐδὲ ἀκούσαντά ποτε τὰς ἀληθείας τοῦ χριστιανισμοῦ φαίνεται πολὺ λογικωτέρα καὶ πειστικωτέρα ἡ θεωρία τοῦ Hobbes καὶ τῶν λοιπῶν καθηγεμόνων τοῦ ἀπαισίου ὑλισμοῦ.

Τοιουτοτρόπως ἡ ἐν τῇ οἰκογενείᾳ ἀκατάλληλος θρησκευτικὴ μόρφωσις τοῦ ἀτόμου ἀφ' ἑνὸς, καὶ ἡ ἔλλειψις ἐνδελεχοῦς διδασκαλίας ἐκ μέρους τοῦ κλήρου ἀφ' ἑτέρου, καταδικάζουσι τὴν θρησκείαν εἰς διαρκῆ μαρασμόν, ἐκμηδενίζουσι τὸ θρησκευτικὸν αἴσθημα τοῦ λαοῦ καὶ παρασκευάζουσι, σὺν τῇ ἐξοντώσει τῶν θρησκευτικῶν δεσμῶν, τὴν ἠθικὴν ἐξαχρείωσιν.

Τίς δύναται ν' ἀρνηθῇ ὅτι αἰτία τῆς καταστάσεως ἐν ᾗ διατελεῖ ὁ κλῆρος καὶ συνεπῶς ἡ θρησκεία εἶνε τὸ παρ' ἡμῖν κρατοῦν ἐντελῶς ἀκατάλληλον σύστημα τῆς ἀμοιβῆς αὐτοῦ, καὶ ὅτι ἄφευκτος πρόκειται ἡ ἀνάγκη, ἵνα δι' ἐπαρκοῦς μισθοδοσίας χειραφετηθῇ ὁ κλῆρος ἀπὸ τῶν οἰκογενειακῶν ἀναγκῶν του, νὰ ἀνυψωθῇ εἰς τὴν ἐμπρέπουσαν αὐτῷ περιωπὴν, ἵνα καταστῇ ἱκανὸς νὰ ἐπιτελέσῃ τὸν σκοπὸν αὐτοῦ, τὴν διὰ καταλλήλου διδασκαλίας διαφώτισιν τοῦ λαοῦ, τὴν ἀνασκευὴν τῶν προλήψεων αὐτοῦ, τὴν ἀπέλασιν τοῦ ἐπιπολάζοντος σκότους καὶ τὴν μετάδοσιν τῶν ὑγιῶν τῆς θρησκείας ἀρχῶν;

Ἐν ὅσῳ ἡ θρησκευτικὴ ἀνατροφὴ τοῦ ἀτόμου ἐξακολουθεῖ διαπεπιστευμένη εἰς τὴν τοιαύτην τῶν γονέων διδασκαλίαν ἐν ὅσῳ τὴν θρησκευτικὴν τοῦ λαοῦ μόρφωσιν κατεργάζονται βιβλία διδάσκοντα μύθους ἀπόζοντας προκατακλυσμιαίου εὐρῶτος· ἐν ὅσῳ δὲν ἐπιδιώκεται ἡ ἀνάπτυξις καὶ ἡ μόρφωσις τοῦ κλήρου, καὶ ἰδίᾳ τοῦ κατωτέρου, ὅστις ὡς ἐκ τῶν καθηκόντων αὐτοῦ τελεῖ εἰς ἀμεσωτάτην σχέσιν πρὸς τὸ μέγαρον τοῦ ἀβροδιαίτου ἀστοῦ καὶ πρὸς τὴν καλύβην τοῦ πτωχοῦ ἀγρότου, ἡ θρησκευτικὴ καὶ ἠθικὴ τοῦ λαοῦ διάπλασις ἀποβαίνει ἁπλοῦν ὄνειρον χειμερινῆς νυκτός. Ἡ δ' ἄλλως ἐπιχειρουμένη ἀνάπλασις καὶ ἐξυγίανσις τοῦ νοσοῦντος κοινωνικοῦ σώματος δύναται ἄριστα νὰ παραβληθῇ πρὸς τὴν προσπάθειαν ἀδαοῦς κηπουροῦ θεραπεύοντος τοὺς κλάδους δένδρου πάσχοντος εἰς τὰς ῥίζας.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Π. ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ.

ΟΙ ΕΝ ΒΑΔΕΣΣΗ ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΑΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΙ.

Εἰς Βαδέσσαν (Badessa), *παρὰ τὴν Ἀγκῶνα τῆς Ἰταλίας, ὑπάρχει ἀποικία ὀρθοδόξων, ἧς προεδρεύει ὁ κ. Ἀντώνιος Βλάσης. Παρὰ τῶν προεστώτων τῆς ἀποικίας ταύτης ἐπέμφθη εἰς τὸν Σύλλογον διὰ τοῦ ἐν Ἀγκῶνι ἐφημερίου κ. Ἀ. Πανδῆ ἔντυπος ἐγκύκλιος, ἰταλιστὶ γεγραμμένη, ἐν ᾗ ἀναφέρεται ἐν ὀλίγοις ἡ ἱστορία τῆς ἀποικίας, καὶ δι' ἧς ζητεῖται ἡ ἀρωγὴ τῶν ἀγαθοεργῶν ἀνδρῶν εἰς ἀποπεράτωσιν ἀνεγειρομένης καὶ ἡμιτελοῦς ἀφεθείσης δὶ' ἔλλειψιν πόρων ἐκκλησίας. Κατὰ τὸ εἰρημένον δημοσίευμα 22 οἰκογένειαι Ἠπειρωτικῆς καταγωγῆς, φεύγουσαι περὶ τὰ μέσα τοῦ παρελθόντος αἰῶνος τὸν βαρὺν τῶν Ὀθωμανῶν ζυγὸν, διεπεραιώθησαν εἰς Ἰταλίαν εἰς τὸ βασίλειον τῆς Νεαπόλεως. Ὁ τότε βασιλεύων Κάρολος τρίτος προσεδέξατο τοὺς ἀποίκους καὶ ἐχορήγησεν εἰς αὐτοὺς γαῖας εἰς καλλιέργειαν, ἀφῆκε δὲ εἰς αὐτοὺς ἐλευθερίαν περὶ τὴν ἐνάσκησιν τῶν τῆς θρησκείας αὐτῶν κατὰ τὸ δόγμα τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Μετὰ τὸν θάνατον ὅμως τοῦ μονάρχου ἐκείνου ἡ ἀποικία μεγάλως ἐπιέσθη ὑπὸ τῆς ῥωμαϊκῆς ἐκκλησίας, ἥτις καὶ τοὺς Ὀρθοδόξους αὐτῆς ἱερεῖς παρέσυρεν εἰς τὰ ἴδια δόγματα. Ἤδη μετὰ τὴν ἐπικράτησιν τῶν ἐν Ἰταλίᾳ φιλελευθέρων ἰδεῶν ἡ ἀποικία ἐπεζήτησε ἱερέα τοῦ ἡμετέρου δόγματος. Ἡ ἀποικία Βαδέσσης πολλὰς ἐν τῇ ἐγκυκλίῳ αὐτῆς ὁμολογεῖ τὰς χάριτας πρὸς τὸν ἐκ Κερκύρας αἰδέσιμον ἱερέα κ. Ἀ. Πανδῆν, ἐφημέριον τῆς ἐν Ἀγκῶνι Ἑλληνικῆς ἐκκλησίας, διότι οὗτος ὑπείκων εἰς τὴν ζωηρὰν ἐπιθυμίαν τῆς ἀποικίας, ἀνέλαβε νὰ ἐφημερεύῃ προσωρινῶς εἰς παρεκκλησιόν τι αὐτῆς ἐν Βαδέσσῃ.*

Ἤδη οἱ ἐν Βαδέσσῃ ἀδελφοὶ ἡμῶν ἔχουσι διπλῆν ἀνάγκην. Ἀφ' ἑνὸς ἐξαντλήσαντες τὰ χρηματικὰ αὐτῶν μέσα ἐξαιτοῦνται τὴν συνδρομὴν τῶν φιλοχρίστων πρὸς ἀποπεράτωσιν τῆς ἐκκλησίας των, ἀφ' ἑτέρου ἔχουσιν ἀνάγκην ἐφημερίου, καὶ τοιοῦτον μάτην πρό τινος ἐζήτησαν παρὰ τῆς Ἱερᾶς ἡμῶν Συνόδου. Καὶ αὐτὸς ὁ αἰδέσιμος ἱερεὺς κ. Ἀ. Πανδῆς γράφει ἡμῖν ὅτι, ὑπὸ ἐπίτροπον ὢν ἐν Ἀγκῶνι, δὲν δύναται νὰ ἔρχηται πλέον εἰς Βαδέσσαν, καὶ συνιστᾷ ἡμῖν νά παρακαλέσωμεν τὴν Ἱερὰν Σύνοδον, ὅπως πέμψῃ ἐκεῖ ἱερέα ὀρθόδοξον, διότι ἄλλως ἡ ὀρθόδοξος ἀποικία κινδυνεύει νὰ παρασυρθῇ καὶ πάλιν ὑπὸ τῶν παπιστῶν. Ἐν ἐποχῇ καθ' ἣν στίφη προπαγανδῶν αὐτόκλητα περιτρέχουσι τὴν Ἀνατολὴν ἀποπλανῶντα τοὺς ὀρθοδόξους, ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, καλουμένη εἰς βοήθειαν τῶν ὀρθοδόξων τῆς Βαδέσσης, νομίζομεν ὅτι πρέπει νὰ σπεύσῃ εἰς ἀποστολὴν ἱερέως ἐκεῖ, ὁ δὲ προαιρούμενος ἂς βοηθήσῃ τοὺς ἀδελφοὺς Βαδεσσαίους εἰς τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς ἐκκλησίας των ἀποστέλλων τὴν συνδρομὴν αὐτοῦ εἰς τὸν κύριον

Antonio Vlasi presidende
Pienolla per
Badessa.

1888

Ἔρχονται καὶ παρέρχονται τὰ ἔτη καὶ ἡμεῖς μετ' αὐτῶν. Πρὸ μηνὸς παρέστημεν αὖθις πρὸ τοῦ μεταιχμίου δύο ἐτῶν, τοῦ μὲν λήγοντος, τοῦ δὲ ἀρχομένου. Ἦν καιρὸς ὅτε οὐδαμοῦ ὑπήρχομεν, καὶ ἔσται καιρὸς, ὅτε οὐδαμοῦ ὑπάρξομεν ἐπὶ τῆς γῆς. Ἤλθομεν καὶ ἀπελευσόμεθα. Ὅτε εἰσήλθομεν εἰς τὴν ζωὴν, οὐδὲν εἰσηγάγομεν, γυμνοὶ εἰσελθόντες, καὶ ὅτε θὰ ἐξέλθωμεν, οὐδὲν θὰ συμπεριλάβωμεν, γυμνοὶ ἐξελευσόμενοι. Ἀλλὰ τοῦτο, ἀληθεῦον διὰ τὴν ὑλικὴν, δὲν ἀληθεύει καὶ διὰ τὴν πνευματικὴν ἡμῶν οὐσίαν. Ὅτε εἰσερχόμεθα εἰς τὸν κόσμον, φέρομεν τὴν ψυχὴν ἡμῶν ἀμέτοχον ἀρετῆς καὶ κακίας· ἔχομεν αὐτὴν χάρτην ἄγραφον, ἐν ᾧ δυνάμεθα νὰ γράψωμεν ἢ τῆς ἀρετῆς ἢ τῆς κακίας τοὺς χαρακτῆρας.

Ἐὰν ἡ ζωὴ ἡμῶν λαμβάνουσα ἀρχὴν διὰ τῆς γεννήσεως, ἔληγεν αἰωνίως διὰ τοῦ θανάτου, ὁ μέγιστος διὰ τὸν ἄνθρωπον ἀγὼν θὰ ἦτο ὁ τῆς συντηρήσεως, καὶ ἡ μεγίστη τῶν εὐτυχιῶν ὁ πλοῦτος. Ἀλλ' ἡ μέχρι τοῦ τάφου ζωὴ ἡμῶν εἶνε σταγὼν· πέραν τοῦ τάφου εἶνε ὁ ὠκεανός· ὁ παρὼν βίος εἶνε ἡ στιγμὴ· ὁ μέλλων ἡ ἄληκτος αἰωνιότης. Καὶ ἐνῷ τὸ σῶμα ἡμῶν γυμνὸν ἐρχόμενον, γυμνὸν καὶ ἀπέρχεται, χοῦς εἰς τὸν χοῦν ἀποδιδόμενον, ἡ ψυχὴ ἡμῶν, γυμνὴ εἰσελθοῦσα εἰς τὴν ζωὴν, ἐξέρχεται ἐνδεδυμένη τῆς ἀρετῆς ἢ τῆς κακίας τὰ ἐνδύματα, ἵνα παραστῇ πρὸ τοῦ αἰωνίου κριτηρίου τοιαύτη ἢ τοιαύτη καὶ λάχῃ παρὰ τοῦ αἰωνίου Κριτοῦ τὴν εὐδαίμονα ἢ τὴν κακοδαίμονα αἰωνιότητα. Διὰ τοῦτο παρὰ τὸν ἀγῶνα πρὸς κτῆσιν τοῦ πλούτου εἶνε καὶ ὁ ἀγὼν πρὸς κτῆσιν τῆς ἀρετῆς. Τὸ χρῆμα εἶνε ὁ πλοῦτος τῆς στιγμῆς, ἡ ἀρετὴ εἶνε ὁ πλοῦτος τῆς αἰωνιότητος, καὶ τὸ μὲν φέρει τὴν παροδικὴν, ἡ δὲ τὴν ἀτελεύτητον εὐδαιμονίαν. Διὰ τοῦτο ὁ ἀγὼν τῆς ἀναπλάσεως, ὅστις εἶνε αὐτὸς ὁ ἀγὼν πρὸς κτῆσιν τῆς ἀρετῆς, οὗτος εἶνε ὁ εὐγενέστατος καὶ ἐπωφελέστατος τῶν ἀγώνων.

Πότε ἔχω τὴν ἀρετήν; Ὅταν ἀγαπῶ τὸν Θεὸν καὶ ὑπακούω εἰς τὸν νόμον του, ὃν ἔδωκέ μοι διὰ τοῦ Υἱοῦ του, καὶ ὅταν ἐξ ἀγάπης παρέχω ἐμαυτὸν ὠφέλιμον εἰς τοὺς ὁμοίους μου. Ἡ ἀρετὴ εἶνε ἀγάπη· ἡ ἀγάπη εἶνε ἡ βασιλὶς καὶ τὸ κεφάλαιον τῶν ἀρετῶν πασῶν. Ἡ τελεία ἀγάπη εἶνε συγκατάβασις καὶ θυσία πρὸς ὠφέλειαν τοῦ ἀγαπωμένου. Ὁ χριστιανισμὸς εἶνε ἡ ὑψίστη τῶν συγκαταβάσεων καὶ ἡ ὑπάτη τῶν θυσιῶν. Ὁ Θεὸς γίνεται ἄνθρωπος, καὶ ὁ Θεάνθρωπος θύεται εἰς σωτηρίαν τῆς συμπάσης ἀνθρωπότητος. Διὰ τοῦτο διὰ μόνου τοῦ χριστιανισμοῦ εἶνε κτητὴ ἡ ἀρετή, καὶ ἄνευ αὐτοῦ εἶνε κόμπος ὀνόματος καὶ ἀπάτης ψιμύθιον.

Ἐὰν λοιπὸν εὐτυχία εἶνε τὸ κτᾶσθαι καὶ διατηρεῖν τὰ χρήματα, ἡ ὑψίστη τῶν εὐτυχιῶν εἶνε τὸ κτᾶσθαι καὶ διατηρεῖν τὰς ἀρετάς, ὅπερ ἐστὶ τὸ ἀναπλάττεσθαι. Ἐὰν κατὰ τὸ νέον ἔτος εἶνε ἀνάγκη νὰ προσφωνήσῃ τις πρὸς τοὺς φίλους του μίαν εὐχήν, τὸ πρῶτον κατὰ τὸ νέον ἔτος ἐκδιδομένη ἤδη ἡ «Ἀνάπλασις» δὲν ἔχει ἢ νὰ εὐχηθῇ ἐπὶ τῷ νέῳ ἔτει εἰς τοὺς φίλους αὐτῆς πλοῦτον οὐ μόνον χρημάτων, ἀλλὰ καὶ ἀρετῶν, καὶ τοῦτο εἶνε εὐκτὸν οὐ μόνον διὰ τὰ ἄτομα, ἀλλὰ καὶ διὰ τὰ ἔθνη.

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΩΝ ΑΝΑΠΛΑΣΕΩΣ.

1) Οἱ ἀνταποκριταὶ τοῦ Συλλόγου εἰσὶ δύο κατηγοριῶν, ἔμισθοι, ἐνεργοῦντες χάριν τοῦ ἱεροῦ σκοποῦ τοῦ Συλλόγου, καὶ ἔμμισθοι, λαμβάνοντες ὡς ἀμοιβὴν 20 ἐπὶ τοῖς 100 ἐκ τῶν εἰσπραττομένων συνδρομῶν τοῦ ὁμωνύμου περιοδικοῦ.

2) Ἐν ταῖς μεγάλαις πόλεσιν, ἐν αἷς ἡ «Ἀνάπλασις» ἔχει πολλοὺς συνδρομητάς, οἱ ἔμισθοι ἀνταποκριταὶ δύνανται νὰ παραλαμβάνωσιν ὑπάλληλον λαμβάνοντα τὴν ἀνωτέρω ἀμοιβὴν, 20 0/0, πρὸς πλείονα κυκλοφορίαν

τοῦ περιοδικοῦ καὶ πρὸς εἴσπραξιν τῶν συνδρομῶν.

3) Οἱ ἀνταποκριταὶ φροντίζουσι, συνεργοῦντες εἰς ἐπιτυχίαν τοῦ μεγάλου σκοποῦ τοῦ Συλλόγου, νὰ παρακινῶσι τοὺς δυναμένους ὅπως ἐγγράφωνται συνδρομηταὶ εἰς τὸ περιοδικὸν αὐτοῦ καὶ ὅπως συντρέχωσι τὸν Σύλλογον κατὰ τὸ ἐφικτόν.

4) Οἱ ἀνταποκριταὶ πέμπουσι πρὸς τὸν Σύλλογον τὰς διευθύνσεις τῶν προσώπων ἐκείνων, περὶ ὧν πιστεύουσιν ὅτι, ἐὰν ἀποσταλῇ αὐτοῖς τὸ φύλλον, δὲν θὰ τὸ ἐπιστρέψωσιν ἴσως καὶ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα θὰ γείνωσι συνδρομηταί.

5) Ἐν ταῖς μεγάλαις πόλεσι δυνατὸν νὰ ὦσι καὶ πλείονες τοῦ ἑνὸς ἀνταποκριταί.

6) Οἱ ἀνταποκριταὶ τηροῦντες κατάλογον πάντων τῶν συνδρομητῶν πέμπουσιν ἀκριβὲς αὐτοῦ ἀντίγραφον καὶ εἰς τὸν Σύλλογον, εἰς ὃν γνωστοποιοῦσιν ἐγκαίρως τὰ ὀνόματα τῶν προστιθεμένων νέων συνδρομητῶν.

7) Οἱ ἀνταποκριταὶ εἰσπράττουσι τὰς συνδρομὰς παρὰ τῶν μὴ ἀποστελλόντων αὐτὰς ἀπ' εὐθείας πρὸς τὸν Σύλλογον συνδρομητῶν, τὰ δὲ εἰσπραττόμενα πέμπουσιν εἰς τὸ ταμεῖον τοῦ Συλλόγου.

9) Πᾶς συνδρομητής, πληρώνων εἴτε ἀπ' εὐθείας εἴτε διὰ τοῦ ἀνταποκριτοῦ τὴν συνδρομήν του, λαμβάνει τὴν ἀπόδειξιν παρὰ τοῦ ταμείου ἐγκλειομένην εἰς τὸ ἀμέσως μετὰ τὴν ἀπότισιν τῆς συνδρομῆς ἀποστελλόμενον φύλλον τοῦ περιοδικοῦ.

9) Οἱ ἀνταποκριταὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ εἰσπράττουσι παρ' ἑκάστου συνδρομητοῦ φράγκα χρυσᾶ δέκα κατ' ἔτος προπληρωτέα, ἢ τὸ ἥμισυ καθ' ἑξαμηνίαν· οἱ δὲ τοῦ ἐσωτερικοῦ δρ. 10, διὰ δὲ τὴν ἑξαμηνίαν τὸ ἥμισυ.

10) Τῆς πρώτης ἑξαμηνίας ἑκάστου ἔτους ἀρχομένης ἀπὸ 1ης Ἰανουαρίου, τῆς δὲ δευτέρας ἀπὸ 1ης Ἰουλίου, πᾶς ἀνταποκριτὴς ἀποστέλλει κατὰ τὸν πέμπτον μῆνα ἑκάστης ἑξαμηνίας, ἤτοι κατὰ τὸν Μάϊον καὶ Νοέμβριον ἐκκαθάρισιν τῶν λογαριασμῶν αὐτοῦ, σημειῶν τοὺς μὴ καταβαλόντας τὴν συνδρομὴν αὐτῶν, ἵνα διαγραφῶσιν ἀπὸ τῶν μελῶν τοῦ Συλλόγου.

11) Ἕκαστος ἀνταποκριτὴς φροντίζει νὰ δημοσιεύῃ, εἰ δυνατόν, εἰς τὰς ἐν τῇ πόλει αὐτοῦ ἐκδιδομένας ἐφημερίδας τὰ περιεχόμενα ἑκάστου φύλλου τῆς «Ἀναπλάσεως».

12) Πᾶς ἀνταποκριτὴς παρακαλεῖται νὰ συμμορφωθῇ πρὸς τὰς ἀνωτέρω ὁδηγίας, ὁ δὲ θέλων νὰ γείνῃ ἐπὶ τῷ εἰρημένῳ μισθῷ ἀνταποκριτὴς τοῦ Συλλόγου δέον νὰ ἔχῃ ἐπαρκεῖς συστάσεις.

ΔΩΡΕΑΙ ΥΠΕΡ ΤΗΣ «ΑΝΑΠΛΑΣΕΩΣ.»

Εὐεργέτης τοῦ Συλλόγου ἀνεκηρύχθη καὶ ὁ ἐκ Λάρνακος τῆς Κύπρου ἔμπορος κ. Γρ. Κυζίδης δηλώσας ὅτι προσφέρει κατ' ἔτος 120 δραχμάς.

Ὁμοίως εὐεργέτης ἀνεκηρύχθη καὶ ὁ κ. Ἀκριβὸς Ἀκριβοῦ προσενεγκὼν ἐφ' ἅπαξ δρ. 300.

Ὁ ἐξ Ἄρτης ἔμπορος κ. Κωνστ. Γ. Βρακοτσόλης ἐδήλωσεν ὅτι προσφέρει ἐτήσιον συνδρομὴν ἐκ δραχμῶν 50.

Ὁ ἐν Ἀμστελοδάμῳ Γενικὸς πρόξενος τῆς Ἑλλάδος κ. Ν. Βλάχος προσήνεγκε φρ. χρ. 70.

Ὁ ἐν Τύνιδι ἱερεὺς κ. Νικηφ. Κάντας προσήνεγκε φρ. χρ. 10.

Πρὸς διακόσμησιν τῆς αἰθούσης προσήνεγκαν δύο τινὲς ἀνωνύμως ἀνὰ δραχμὰς 25.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ «ΑΝΑΠΛΑΣΕΩΣ».

Οἱ κατωτέρω συγγραφεῖς ἐδωρήσαντο τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ Συλλόγου ἐκ τῶν ἑαυτῶν συγγραμμάτων:

Γ. Μ. Ζαδὲς	σώματα	13
Ν. Ἀποστολίδης	»	2
Λ. Κεφάλας	»	1
Λ. Κεφαλόπουλος	»	1
Ι. Τσατάλας	»	1
Ν. Δημητρακόπουλος	»	1
Η. Παπαζαφειρόπουλος	»	2
Ι. Καρακατσάνης	»	2

Ἐδωρήσαντο δὲ συγγράμματα ἑτέρων συγγραφέων οἱ κύριοι:

Ι. Καρακατσάνης	σώματα	1
Γ. Α. Κουτσογιαννόπουλος	»	35
Σ. Δ. Φιλάρετος	»	3
Γ. Ἠλιάδης	»	1
Σύνταξις «Ἀνατολῆς»	»	6
Στυλιανὴ Καραλῆ	»	3
Γ. Χρυσοχοΐδης	»	21
Λ. Χρυσοβελόνης	»	3

Ἐν τῷ Β'. ἄρθρῳ τῶν ὁδοιπορικῶν ἐντυπώσεως τοῦ κ. Σκαλτσούνη σελ. 51, τὸ ὄνομα τοῦ Laboulaye μετεποιήθη εἰς Laboulage.

Τύποις Α. Κολλαράκη καὶ Ν. Τριανταφύλλου

— Κάτωθεν τοῦ Δημαρχείου —